Zeszyty Statystyczne

Teresa Skalska

Wydatki cudzoziemców w Polsce w 1996 roku

Warszawa 1997

Instytut Turystyki

Teresa Skalska

Wydatki cudzoziemców w Polsce w 1996 roku

Warszawa 1997

INSTYTUT TURYSTYKI
BIBLIOTEKA
W WARSZAWIE
8461

Praca przygotowana w ramach programu statystyki publicznej
Polska Statystyka Publiczna 1997, poz. 4.11.176 w serii: publikacje resortowe

Pozycja finansowana przez Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki

ISBN 83-908725-0-1

INSTYTUT TURYSTYKI, ul. Merliniego 9a, 02-511 Warszawa
Pow. IT, zam.nr 8/97, nakład 300 egz.

Spis treści

Wykaz wykresów 4

Wykaz tabel 5

Wprowadzenie 7

Część I
Charakterystyka badań
1. Założenia metodyczne 9
1.1. Zasady doboru próby 11
1.2. Metoda szacowania globalnych przychodów dewizowych z turystyki przyjazdowej 13
1.3 Alternatywne metody szacowania przychodów dewizowych państwa z tytułu turystyki 14
2. Charakterystyka badanej zbiorowości 15
2.1. Charakterystyka badanej próby turystów 15
2.2. Charakterystyka próby odwiedzających jednodniowych 16

Część II
Wyniki i komentarze
3. Wydatki turystów zagranicznych w Polsce w latach 1995 - 1996 17
3.1.Struktura rodzajowa wydatków 20
3.2. Rozkład wydatków turystów 22
4. Wydatki odwiedzających jednodniowych 24
5. Przychody dewizowe Polski z tytułu przyjazdu turystów i odwiedzających jednodniowych w latach 1995 - 1996 27
5.1. Charakterystyka wpływów z turystyki przyjazdowej z wybranych grup krajów 29
5.1.1. Niemcy 29
5.1.2. Czechy i Słowacja 30
5.1.3. Kraje b. ZSRR 30
5.1.4. Pozostałe kraje 31

Podsumowanie 33

Definicje i klasyfikacje 35

Literatura 39

Aneks tabelaryczny 41

Kwestionariusze ankietowe 69

Wykaz wykresów

Rys. 1 Przeciętne wydatki turystów zagranicznych w 1996 r. według krajów 18

Rys. 2 Wydatki turystów według celu podróży 18

Rys. 3 Wydatki turystów według rodzaju zakwaterowania 19

Rys. 4 Struktura rodzajowa wydatków turystów 20

Rys. 5 Struktura rodzajowa wydatków turystów z wybranych krajów (w %) 21

Rys. 6 Struktura rodzajowa wydatków turystów z wybranych krajów ościennych (w %) 21

Rys. 7 Rozkład wydatków turystów na osobę w latach 1995-1996 (w %) 22

Rys. 8 Rozkład przeciętnych wydatków turystów (w USD/os.) 22

Rys. 9 Rozkład przeciętnych dziennych wydatków turystów na osobę w latach 1995-1996 23

Rys.10 Rozkład dziennych wydatków turystów na osobę (wybrane grupy krajów) 23

Rys.11 Wydatki odwiedzających jednodniowych według celu podróży i krajów (w USD/os.) 24

Rys.12 Wydatki odwiedzających jednodniowych według celu podróży (w USD/os.) 25

Rys.13 Rozkład wydatków odwiedzających jednodniowych z Niemiec (w USD/os.) 25

Rys.14 Rozkład wydatków odwiedzających jednodniowych z Czech i Słowacji (w USD/os.) 26

Rys.15 Rozkład wydatków odwiedzających jednodniowych z Białorusi, Litwy, Rosji i Ukrainy (w USD/os.) 26

Rys.16 Struktura wpływów dewizowych w latach 1995-1996 według krajów 27

Rys.17 Struktura przychodów w latach 1995-1996 według źródeł pochodzenia 28

Rys.18 Rozkład przeciętnych wydatków turystów na osobę (wybrane grupy krajów) 28

Rys.19 Rozkład wydatków turystów na osobę (wybrane kraje ościenne) 30

Wykaz tabel

Tab. 1 Struktura badanej próby w 1996 r. ... 43
Tab. 2 Struktura badanych turystów według wybranych cech podróży (w %) ... 43
Tab. 3 Wydatki turystów zagranicznych w 1996 r. według krajów (w USD) ... 44
Tab. 4 Wydatki turystów według wybranych cech podróży w 1996 r. ... 45
Tab. 5 Dzienne wydatki turystów z wybranych krajów w 1996 r. (w USD) według wybranych cech podróży ... 46
Tab. 6 Przeciętne wydatki turystów z wybranych krajów w 1996 r. na osobę (w USD) według wybranych cech podróży ... 47
Tab. 7 Struktura wydatków turystów indywidualnych według krajów (w %) ... 48
Tab. 8 Rozkład wydatków turystów na osobę w wybranych krajach lub grupach krajów (w %) ... 48
Tab. 9 Rozkład wydatków dziennych w wybranych krajach lub grupach krajów ... 49
Tab. 10 Wydatki odwiedzających jednodniowych według krajów ... 49
Tab. 11 Wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1995-1996 ... 50
Tab. 12 Wielkość i struktura wydatków cudzoziemców w Polsce w 1996 r. według krajów (rachunek szacunkowy) ... 51
Tab. 13 Wpływy dewizowe Polski z turystyki przyjazdowej w latach 1995-1996 według krajów ... 52
Tab. 14 Struktura przychodów latach 1995-1996 według źródeł pochodzenia ... 53
Tab. 15 Wydatki turystów przyjeżdżających indywidualnie bez pośredników (w USD) ... 53
Tab. 16 Wydatki turystów z Niemiec (w USD) ... 54
Tab. 17 Wydatki turystów z Czech (w USD) ... 55
Tab. 18 Wydatki turystów ze Słowacji (w USD) ... 56
Tab. 19 Wydatki turystów z Białorusi (w USD) ... 57
Tab. 20 Wydatki turystów z Litwy (w USD) ... 58
Tab. 21 Wydatki turystów z Rosji (w USD) ... 59
Tab. 22 Wydatki turystów z Ukrainy (w USD) ... 60
Tab. 23 Wydatki turystów z Austrii (w USD) ... 61
Tab. 24 Wydatki turystów z krajów Beneluksu (w USD) ... 62
Tab. 25 Wydatki turystów z Francji (w USD) ... 63
Tab. 26 Wydatki turystów ze Skandynawii (w USD) ... 64
Tab. 27 Wydatki turystów z USA (w USD) ... 65
Tab. 28 Wydatki turystów z W.Brytanii (w USD) ... 66
Tab. 29 Wydatki turystów z Włoch (w USD) ... 67
Tab. 30 Wydatki odwiedzających jednodniowych ogółem (w USD) ... 68

Wprowadzenie

W ramach programu statystyki publicznej Instytut Turystyki w Warszawie przeprowadza od kilku lat cykliczne badania ankietowe wśród osób odwiedzających Polskę. Wyniki tych badań znajdą między innymi zastosowanie - po raz pierwszy w 1997 r. - w eksperymentalnym rachunku satelitarnym dla turystyki. W każdym roku zakresem badań objęte są - poza celami i motywami przyjazdów - także wydatki cudzoziemców ponoszone na terenie naszego kraju.

Podstawowym celem badania jest określenie wielkości wydatków turystów zagranicznych i odwiedzających jednodniowych z uwzględnieniem kraju zamieszkania, długości i celu wizyty, typu wykorzystywanej bazy turystycznej, struktury poniesionych wydatków itp. Uzyskane informacje służą do oszacowania wielkości globalnych przychodów dewizowych Polski z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej i określenia gospodarczego znaczenia tej turystyki.

W każdym roku badania przeprowadzane są oddzielnie wśród turystów i odwiedzających jednodniowych, w chwili ich wyjazdu z Polski. Jest to zgodne z metodologicznymi zaleceniami WTO. W 1996 r. cudzoziemcy byli ankietowani na kilkunastu wylosowanych bądź wybranych przejściach granicznych.

Osobne badanie, przeprowadzone na wylosowanej próbie odwiedzających jednodniowych, jest niezwykle istotne zarówno ze względu na gospodarcze znaczenie jednodniowego ruchu przygranicznego, jak i na polską specyfikę ruchu podróżnych, a zwłaszcza duży udział wydatków na zakupy, spowodowany różnicami cen na rynkach polskim i krajów ościennych. Specyfika ta wymusza konieczność odrębnego analizowania wpływów od obydwu grup podróżnych. Wprawdzie definicje WTO zalecają zaliczanie wydatków odwiedzających jednodniowych do globalnych wpływów z turystyki, ale w przypadku Polski rozróżnienie strumieni przychodów dewizowych od tych dwóch odmiennych grup podróżnych jest niezbędne. Konieczne jest również rozpatrywanie informacji o globalnych przychodach dewizowych Polski równocześnie z analizą ich struktury, właśnie w podziale na wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych.

Niniejszy zeszyt zawiera opis badań prowadzonych od 1991 r., stosowaną metodologię oraz rezultaty uzyskane w 1996 r. Wyniki posłużyły także do oszacowania globalnych przychodów dewizowych Polski z tytułu turystyki przyjazdowej, co zostało zaprezentowane w drugiej części opracowania. W zeszycie umieszczono również podstawowe definicje i klasyfikacje stosowane w badaniu, oparte głównie na terminologii zalecanej przez Światową Organizację Turystyki (WTO).

Część I
Charakterystyka badań

1. Założenia metodyczne

Obydwa potoki podróżnych, w sposób istotny odmienne ze względu na rodzaj i charakter pobytu w Polsce, to znaczy **turystów i odwiedzających jednodniowych**, zbadano wykorzystując dwa różne narzędzia badawcze. Pełne badania ankietowe przeprowadzono na próbie turystów, dla odwiedzających jednodniowych przygotowano natomiast dodatkową, skróconą wersję ankiety, dostosowaną do charakteru ich pobytu w Polsce. Wzory ankiet zostały załączone w końcowej części opracowania.

W 1996 r. przeprowadzono sześć tur badań (o jedną turę więcej niż w roku poprzednim), a zwiększone środki finansowe pozwoliły na zbadanie znacznie większej liczby osób. Efektem badań ankietowych, przeprowadzanych równocześnie na 12-14 przejściach granicznych, jest 21158 prawidłowo wypełnionych ankiet (w tym ponad 52% od turystów), dających informację o 47644 osobach (o ok. dwóch trzecich więcej niż w roku poprzednim).

Dla polityki ekonomicznej państwa szczególne znaczenie ma nie tylko wysokość kwot pozostawianych przez cudzoziemców, ale również sektorowa struktura wydatków. Doceniając wagę tego problemu, Instytut Turystyki włączył w 1996 r. do badań ankietowych przeprowadzanych na granicy pytania dotyczące struktury wydatków. Zastosowano tu podział zalecany przez Światową Organizację Turystyki.

W 1996 r. odrębnemu badaniu poddano wydatki dwóch grup turystów:

- tych, którzy korzystali z pełnej obsługi biur podróży (przyjeżdżali na zorganizowane, z reguły grupowe wycieczki, pobyty) lub przyjeżdżali indywidualnie, ale korzystali z pośrednictwa biur podróży bądź agencji turystycznych;
- tych, którzy przyjeżdżali indywidualnie i nie korzystali z usług pośredników.

Pierwszą grupę podróżnych, korzystających z pośrednictwa wyspecjalizowanych instytucji, poproszono o dokonanie próby podzielenia swoich wydatków na kilka podstawowych kategorii:

- koszty zakupu całego pakietu usług (np. wycieczki);
- wydatki na transport nie uwzględniony w cenie pakietu (w tym koszty zakupu paliwa);
- wydatki na usługi rekreacyjne, sportowe, związane ze zwiedzaniem (dodatkowe, nie uwzględnione w cenie pakietu);

- wydatki na zakupy (upominki bądź zakupy przeznaczone na własny użytek, bez zamiaru odsprzedania);
- inne koszty, nie uwzględnione w czterech poprzednich punktach.

Taka systematyka wydatków jest zgodna z zaleceniami WTO.[1]

Druga grupa turystów, to znaczy tych, którzy przyjechali indywidualnie i nie korzystali z usług pośredników, dokonywała podziału wydatków na sześć podstawowych rodzajów:

- koszty noclegów
- wydatki na wyżywienie
- koszty transportu (w tym zakup paliwa)
- usługi rekreacyjne, sportowe, związane ze zwiedzaniem
- wydatki na zakupy (upominki bądź zakupy przeznaczone na własny użytek, bez zamiaru odsprzedania);
- inne koszty, nie uwzględnione w pięciu poprzednich punktach.

Badanie struktury rodzajowej dotyczyło wydatków **turystów**, a nie cudzoziemców łącznie. Wydatki **odwiedzających jednodniowych** nie zostały bowiem rozbite na rodzaje. Dodatkowe pytania zostały umieszczone w ankiecie nr 1, poświęconej badaniu wydatków osób spędzających w Polsce co najmniej jedną noc.

Wśród badanych turystów zaledwie około 9% korzystało z pośrednictwa biur podróży lub agencji turystycznych. Zmusza to do dość ostrożnej interpretacji wyników ogólnych dla tej grupy i nie pozwala na szczegółową analizę struktury wydatków ponoszonych przez tę grupę turystów z poszczególnych krajów. Dodatkowym czynnikiem, w znacznej mierze zakłócającym uzyskane rezultaty, jest korzystanie przez turystów z krajów b. ZSRR z pośrednictwa biur podróży przy zakupie voucherów. Zjawisko to ma niewiele wspólnego z turystyką zorganizowaną czy też „spakietyzowaną", nie pozwala także na właściwe oszacowanie rodzajowej struktury kosztów wśród turystów korzystających z pośrednictwa biur podróży.

Zgodnie z zaleceniami WTO, z grupy wydatków na turystykę wyłączono: a) zakupy w celach handlowych, tj. w celu odsprzedania, b) inwestycje kapitałowe dokonywane na terenie odwiedzanego kraju, c) darowizny gotówkowe na rzecz krewnych i znajomych, a także darowizny dla instytucji.

Jeśli rozważa się możliwość włączenia danych o wydatkach turystycznych do narodowych rachunków satelitarnych, należy pamiętać o dokładnej analizie zakresu stosowanych pojęć i ich odpowiednim definiowaniu. Definicja *wydatków turystycznych* proponowana przez WTO i zastosowana w badaniach Instytutu Turystyki, jest ściśle związana z pojęciem konsumpcji turystycznej (*jest to wartość dóbr i usług zakupionych przez lub dla turystów*). Łączna suma wydatków powinna również zawierać wszystkie czynione we własnym kraju przedpłaty na dobra i usługi konsumowane w kraju docelowym.

Zgodnie z definicją, nie wszystkie dobra i usługi muszą być konsumowane bezpośrednio przez turystę (np. zakupione przez niego upominki dla innych osób) i, z kolei, nie każdy turysta musi sam ponosić wydatki (np. podróże dzieci opłacone przez rodziców, podróże służbowe opłacane przez pracodawców itp.).

[1] Patrz: *Collection of Tourism Expenditure Statistics. A Technical Manual.* WTO, Madryt 1995, s. 19.

W turystyce międzynarodowej, zgodnie z systematyką proponowaną przez WTO, *wydatki odwiedzającego stanowią przychód kraju przyjmującego i wydatki kraju, w którym odwiedzający mieszka na stałe.*

Badania prowadzone od wielu lat w Instytucie Turystyki są więc elementem popytowego podejścia do szacowania wpływu turystyki na gospodarkę.

Według ekspertów WTTC (World Travel & Tourism Council) na **całkowity finansowy efekt turystyki**, analizowany od strony popytu, składają się następujące elementy:

- *wydatki podróżnych (a więc konsumpcja indywidualna turystów),*
- *inwestycje kapitałowe, ponoszone zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym,*
- *wydatki budżetu państwa na dobra i usługi związane z turystyką,*
- *handel międzynarodowy (usługi i dobra wykorzystywane przez i dla turystów),*
- *wydatki związane z podróżami służbowymi,*

przy czym należy pamiętać, że cztery pierwsze elementy stanowią wartość dodaną do produktu krajowego brutto.[2]

Badania realizowane w Instytucie Turystyki obejmują dwie z wymienionych grup: wydatki podróżnych oraz wydatki związane z podróżami służbowymi. Elementem naszych szacunków są również - choć zaledwie w niewielkiej części - usługi turystyczne rozliczane w ramach handlu międzynarodowego (tzn. sumy wpływające na konta podmiotów turystycznych, rejestrowane przez NBP, należne za sprzedaż usług turystycznych świadczonych na terenie Polski). Według szacunków WTTC, w gospodarce światowej te elementy rachunku, które są brane pod uwagę w badaniach Instytutu Turystyki, stanowią około 70% całkowitego przychodu z turystyki i podróży.

Podstawowa i najbardziej interesująca część wydatków turystów (tzn. wydatki podróżnych) została przeliczona według średniego kursu NBP obowiązującego w okresie badania (dla każdej tury osobno) i przedstawiona w USD. Przeciętne wydatki ogółu turystów zagranicznych w Polsce w 1995 i 1996 r. przedstawiono za pomocą średniej ważonej, gdzie wagami były udziały liczby przyjazdów z poszczególnych krajów w przyjazdach turystycznych ogółem. Uzyskanie informacji o dziennych wydatkach na osobę wymagało pewnego technicznego zabiegu: powiększono deklarowaną liczbę spędzonych w Polsce nocy o jedną, uzyskując w ten sposób liczbę spędzonych dni.

1.1. Zasady doboru próby

W 1996 r. sposób doboru próby był zbliżony do zastosowanego w 1995 r., nie uległy bowiem zmianom podstawowe założenia metodologiczne całego badania. Podobnie jak w 1995 r., badaniom poddano populację cudzoziemców opuszczających Polskę przez wybrane i wylosowane przejścia graniczne. Tak jak w latach poprzednich, podstawowa trudność, zarówno na etapie opracowywania schematu losowania próby, jak i w momencie uogólniania wyników, bierze się z tego, że nie jest znana rzeczywista struktura podróżnych przyjeżdżających do Polski w podziale na turystów korzystających z noclegów i odwiedzających jednodniowych. Struktura ta musi zostać oszacowana. Drugi, nie mniej ważny problem wynika stąd, że ograniczone koszty badania limitują liczbę ankietowanych osób. Waga tego problemu została jednak w 1996 r. znacznie zmniejszona: zwiększone nakłady pozwoliły na przeprowadzenie sześciu tur badań, a co za tym idzie, pozwoliły znacznie zwiększyć liczbę ankiet. Konieczność zapewnienia odpowiedniej reprezentatywności najbardziej znaczącym dla Polski krajom powoduje, że niektóre państwa - naszym zda-

[1] *Progress and Priorities 1996. Travel and Tourism. The World's Largest Generator of Jobs.* WTCC, s.13.

niem mniej interesujące z punktu widzenia rynku turystycznego Polski - nie są dostatecznie dobrze reprezentowane i nie mogą być poddawane szczegółowej analizie.

Podobnie jak w 1995 r., potrzeba dostosowania się do struktury ruchu podróżnych na poszczególnych przejściach granicznych wymusiła na organizatorach badania odstąpienie od ściśle losowego doboru próby i zastąpienie go doborem celowo-losowym. Taki sposób postępowania uznaliśmy za znacznie bardziej uzasadniony i korzystniejszy dla rzetelności wyników.

Sezonowość ruchu turystycznego, zróżnicowana struktura podróżnych w kolejnych okresach roku oraz możliwości finansowe zadecydowały o przeprowadzeniu badań w sześciu turach. Do badań wybrano następujące miesiące: marzec, maj, lipiec, wrzesień, listopad, grudzień. W każdej turze badania były przeprowadzane we wszystkie dni tygodnia. Wyznaczając szczegółowe terminy badań starano się unikać okresów przedświątecznych, tak aby nietypowy ruch turystyczny oraz nietypowe wydatki ponoszone w tym czasie nie zniekształciły wyników.

Podobnie jak w latach poprzednich, próbę powarstwowano według pięciu granic: północno-wschodniej (lądowej), południowej, zachodniej, morskiej i lotniczej.

Szczegółowa analiza struktury ruchu podróżnych na poszczególnych przejściach granicznych, oparta na miesięcznych danych Straży Granicznej, stała się podstawą do ustalenia listy kilkudziesięciu najważniejszych przejść granicznych, stanowiących w dalszej kolejności bazę do losowania. Ponadto w 1996 r. zwiększono szansę wylosowania przejść kolejowych. Tak więc na liście przejść przeznaczonych do losowania znalazło się:

- 14 przejść na granicy północno-wschodniej lądowej,
- 22 przejścia na granicy południowej,
- 18 przejść na granicy zachodniej.

W sumie na liście przeznaczonej do losowania znalazło się o sześć przejść więcej niż w roku poprzednim, co - naszym zdaniem - dodatkowo poprawiło reprezentatywność próby.

W każdej turze badań znalazły się cztery celowo dobrane przejścia graniczne: Cieszyn, Świecko, Warszawa-Okęcie, Świnoujście-Port, oraz dodatkowo tak dolosowane przejścia z listy, aby w sumie liczba punktów granicznych wyniosła 12-13. Łącznie w ciągu roku badania przeprowadzono na 30 przejściach. Te przejścia, które znalazły się w puli przygotowanej do losowania, obsługiwały w 1996 r. około 97% ruchu pasażerskiego.

W poszczególnych turach przeprowadzano badania na następujących przejściach granicznych (poza czterema wymienionymi wyżej przejściami, włączonymi celowo do każdej tury):

- I tura: Dorohusk, Medyka (kolejowe), Ogrodniki, Terespol (drogowe), Kudowa, Łysa Polana, Kołbaskowo, Kunowice (kolejowe);
- II tura: Bezledy, Hrebenne, Kuźnica (kolejowe), Medyka (drogowe), Ogrodniki, Barwinek, Jakuszyce, Olszyna, Zgorzelec (kolejowe);
- III tura: Dorohusk, Hrebenne, Kukuryki, Ogrodniki, Terespol (kolejowe), Chyżne, Jakuszyce, Gubin, Kunowice (kolejowe);
- IV tura: Kuźnica (drogowe), Medyka (drogowe), Medyka (kolejowe), Terespol (drogowe), Kudowa, Łysa Polana, Kostrzyń, Zgorzelec (kolejowe);
- V tura: Hrebenne, Kukuryki, Ogrodniki, Terespol (kolejowe), Barwinek, Boboszów, Zebrzydowice (kolejowe), Kołbaskowo, Kunowice (kolejowe);
- VI tura: Bezledy, Kuźnica (drogowe), Kuźnica (kolejowe), Medyka (drogowe), Chyżne, Kudowa, Międzylesie (kolejowe), Krajnik Dolny, Olszyna.

Przejścia wylosowane bądź wytypowane do badania obsługiwały w 1996 r. łącznie 43% ruchu podróżnych.

W porównaniu z rokiem poprzednim struktura próby uległa pewnej poprawie: w grupie krajów ościennych była ona znacznie bardziej zbliżona do zbiorowości rzeczywistej, a w przypadku wybranych krajów europejskich (poza sąsiadującymi z Polską) próba była nieco liczniejsza i pozwalała na szerszą i bardziej wiarygodną analizę uzyskanych danych. W stosunku do poprzednich badań udział Niemców, Czechów i Słowaków w próbie uległ zmniejszeniu, zwiększył się natomiast udział obywateli Ukrainy, Białorusi, Litwy i niektórych państw zachodnich (Francja, W. Brytania).

1.2. Metoda szacowania globalnych przychodów dewizowych z turystyki przyjazdowej

Wyniki badań granicznych w tej części, która dotyczyła wydatków poniesionych przez cudzoziemców w naszym kraju, pozwalają oszacować wielkość przychodów, czyli wpływów dewizowych Polski z zagranicznej turystyki przyjazdowej w 1996 r.

Aby sprecyzować, co obejmują globalne sumy wpływów, posłużono się bardziej opisowym określeniem „przychody z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych". Miejmy nadzieję, że pozwoli to uniknąć nieporozumień, dzięki wyraźnemu oddzieleniu przychodów od turystów i odwiedzających jednodniowych.

Przychody z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych stanowią sumę składającą się z dwóch części:

- wydatków poniesionych przez cudzoziemców (turystów i odwiedzających jednodniowych) podczas ich pobytu w Polsce, niezależnie od celu przyjazdu i długości pobytu (z wyjątkiem osób przebywających dłużej niż 90 dni oraz wykonujących pracę zarobkową),
- zarejestrowanych przez NBP dochodów podmiotów gospodarczych pochodzących z eksportu polskich usług turystycznych.

Jest to więc popyt zrealizowany przez cudzoziemców na polskim rynku towarów i usług w 1996 r.

Przychody dewizowe Polski z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych oszacowano na podstawie następujących źródeł informacji:

- wyników badań ankietowych przeprowadzonych odrębnie wśród turystów zagranicznych i odwiedzających jednodniowych, a dotyczących ich wydatków poniesionych podczas pobytu w Polsce (badania graniczne Instytutu Turystyki),
- wielkości i struktury przyjazdów z poszczególnych krajów (dane GUS na podstawie informacji Straży Granicznej o liczbie przekroczeń granicy),
- szacunkowej struktury ruchu granicznego w podziale na turystów i odwiedzających jednodniowych (szacunki Instytutu Turystyki),
- zarejestrowanych przez NBP wpływów ze sprzedaży polskich usług turystycznych za granicą (dane z bilansu płatniczego).

Ogólna suma wydatków turystów i odwiedzających jednodniowych w Polsce według krajów, a co za tym idzie struktura przychodów z tego tytułu, oszacowana jest na podstawie uzyskanych z badań granicznych średnich wydatków na osobę (średnich ważonych) oraz liczby przyjazdów. Wydatki podróżnych są obliczane oddzielnie dla każdego kraju (dla państw ościennych z po-

działem na wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych), a następnie sumowane. Taki sposób postępowania jest zgodny z zaleceniami WTO.

Metoda liczenia globalnych przychodów kraju z turystyki przyjazdowej powinna uwzględniać także wydatki ponoszone przez turystów lub w ich imieniu za granicą, jeszcze przed podróżą, na rzecz polskich podmiotów gospodarczych. Ta część przychodów jest częściowo uwzględniona w pozycji „płatności rejestrowane przez NBP".

Przed dokonaniem rachunku przyjęto następujące założenia, wynikające z szacunkowej struktury podróżnych:

- Ogólna liczba przyjazdów ze wszystkich krajów ościennych została podzielona na ruch jednodniowy i turystyczny. W 1996 r. przyjęto, na podstawie badań granicznych i szczegółowej struktury ruchu rejestrowanego przez Straż Graniczną, następujące szacunkowe współczynniki udziału turystów w całym ruchu przyjazdowym:

  Niemcy - 12,4%

  Czechy - 2,6%

  Słowacja - 2,7%

  Rosja - 91,0%

  Białoruś -61,7%

  Ukraina - 63,3%

  Litwa - 71,2%

  inne kraje b. ZSRR - 80,80%.

- Ogólna liczba odwiedzających jednodniowych została pomniejszona o 10%, na jakie oszacowano mały ruch przygraniczny bez żadnych wydatków.
- Liczbę przyjazdów z Białorusi i Ukrainy (po odjęciu ruchu jednodniowego) pomniejszono o 20%, z pozostałych państw - byłych republik ZSRR (oprócz Rosji) o 10%, a z Rosji - o 5% na nielegalne czasowe migracje zarobkowe. Decyzja taka jest uzasadniona utrzymującym się w 1996 r. zjawiskiem podejmowania przez obywateli tych państw pracy zarobkowej na terenie Polski.

W latach 1991-1996 Instytut Turystyki stosował jednakową metodę szacowania wpływów dewizowych z turystyki przyjazdowej do Polski. Zachowana jest więc pełna porównywalność uzyskanych i publikowanych przez Instytut wyników. Danych za lata dziewięćdziesiąte nie można jednak porównywać z szacunkami z poprzedniej dekady. Metodologia stosowana przez GUS do końca lat osiemdziesiątych uwzględniała bowiem tylko dochody podmiotów gospodarczych ze sprzedaży usług turystycznych, powiększone o wpływy z obowiązkowej wymiany walut po kursie ustalonym przez państwo. Nie uwzględniano natomiast tych wpływów, które wynikały z wymiany walut dokonywanej powszechnie na czarnym rynku.

1.3 Alternatywne metody szacowania przychodów dewizowych państwa z tytułu turystyki

Próby szacowania przychodów dewizowych Polski z tytułu turystyki przyjazdowej podejmowane są również przez inne ośrodki badawcze. Systematyczne badania wydatków cudzoziemców prowadzone są między innymi przez WUS w Zielonej Górze. Począwszy od 1993 r. szacuje się tu wartość zakupów oraz środków pieniężnych wydatkowanych na inne cele przez cudzoziemców

odwiedzających Polskę. Podstawą szacunków są wyniki badań ankietowych, przeprowadzanych na drogowych przejściach granicznych w dwóch głównych sezonach turystycznych: letnim i zimowym. Zrezygnowano z badania cudzoziemców opuszczających Polskę transportem ciężarowym, samolotowym, morskim i rzecznym. Nie obejmuje się również badaniem ankietowym pasażerów kolei, dokonując w tym przypadku oszacowania wartości wywozu towarów na podstawie danych straży granicznej o ruchu pasażerskim i wyników badań ankietowych na próbie cudzoziemców zmotoryzowanych, przybyłych do Polski z odległości powyżej 50 km od granicy.

Wyniki badań prowadzonych przez WUS w Zielonej Górze dają bardzo cenny obraz wartości i struktury zakupów dokonywanych przez cudzoziemców w Polsce, zwłaszcza w strefie przygranicznej. Różnią się one jednak dość znacznie od wyników uzyskanych w Instytucie Turystyki. Przyczyną tych różnic jest przede wszystkim odmienny cel badań, a co za tym idzie ich zakres merytoryczny, zakres terytorialny oraz inna zastosowana metodologia. Zasadniczym celem badań zielonogórskich jest uzyskanie informacji o wartości wywożonych z Polski towarów oraz kwot wydanych na inne cele (w tym na usługi noclegowe i gastronomiczne) w tak zwanym ruchu przygranicznym. Konstrukcja ankiety służy zbadaniu wielkości zakupów i ich struktury w szczegółowym podziale na towary żywnościowe i nieżywnościowe. Ograniczenie badań do przejść drogowych eliminuje grupę turystów korzystających z transportu lotniczego, promowego i kolejowego - wprawdzie stosunkowo niewielką procentowo, ale dość istotną pod względem wielkości ponoszonych wydatków. Analiza wyników nasuwa ponadto przypuszczenie, że badaniami objęci są zwłaszcza cudzoziemcy przebywający w Polsce jeden lub dwa dni. Z tych względów nie należy w sposób bezpośredni porównywać obydwu badań.

2. Charakterystyka badanej zbiorowości

W 1996 r. badaniami wydatków cudzoziemców ogółem objęto 47644 osoby, z czego nieco ponad połowę (52,2%) stanowili turyści. W rezultacie przeprowadzenia sześciu tur badań uzyskano 21158 prawidłowo wypełnionych ankiet, o blisko 50% więcej niż w roku poprzednim. Znacznie wzrosła zarówno liczba ankiet, jak i ankietowanych.

2.1. Charakterystyka badanej próby turystów

W 1996 r. turyści - a więc w rozumieniu przyjętym i rekomendowanym przez WTO osoby pozostające w odwiedzanym kraju przynajmniej jedną noc, nie dłużej jednak niż przez rok - wypełnili 11090 ankiet (o ok. 64% więcej niż w roku poprzednim). Na jedną ankietę przypadło nieco ponad dwie osoby, co oznacza, że badaniami objęto blisko 25 tys. osób zaliczanych do tej kategorii podróżnych (jedną ankietę wypełniała rodzina lub grupa osób ponoszących wspólnie wydatki podczas pobytu w Polsce).[3]

W 1996 r. struktura próby turystów w podziale na kraje została dostosowana do udziału grup narodowościowych dominujących w badanej zbiorowości. Niemcy - najliczniej reprezentowani w zbiorowości generalnej - stanowili również największą grupę ankietowanych (29,6%). Ich udział był proporcjonalny do szacunkowego udziału liczby turystów niemieckich w całej zbiorowości.

[3] Taką metodę liczenia wydatków, jeśli są one ponoszone wspólnie, sugeruje również WTO. Por. *Collection of Tourism Expenditure Statistics. A Technical Manual.* WTO, styczeń 1995, s. 38.

Również liczba ankietowanych turystów z innych krajów ościennych była dostosowana do struktury zbiorowości generalnej. W próbie znalazło się więc 16% Ukraińców, 9% Białorusinów i 4,6% Litwinów.

Ze względu na zainteresowanie wpływami dewizowymi z niektórych krajów Europy Zachodniej oraz Ameryki Północnej, starano się zapewnić dostateczną reprezentację w próbie również turystom z tych państw. Najliczniej byli reprezentowani obywatele Francji, Wielkiej Brytanii, krajów skandynawskich oraz krajów Beneluksu.

W próbie turystów objętych badaniami wydatków znalazło się około 14% osób podróżujących samotnie; ponad 26% wskazało na cel podróży utożsamiany powszechnie z typową turystyką (turystyka i wypoczynek), znacznie więcej zaś (33%) wskazało na służbowy charakter pobytu. Prawie 17% jako cel podróży wskazało odwiedziny u krewnych i znajomych, a dla około 8% był to przejazd tranzytowy.

Blisko 40% badanych zatrzymało się w hotelach i motelach, ponad 27% - w pensjonatach i kwaterach prywatnych, a około 16% skorzystało z noclegów w mieszkaniach znajomych lub rodziny. Prawie 90% badanych organizowało podróż indywidualnie, nie korzystając z pośrednictwa.

Wśród użytych przez turystów środków transportu dominował samochód osobowy (77% wskazań). W próbie znalazło się blisko 8% osób podróżujących koleją, co wydaje się liczbą dość istotną, zwłaszcza wobec ogromnych trudności w przeprowadzaniu badań w pociągach.

Badani turyści odwiedzali najczęściej środkowy pas Polski, zwłaszcza jego część centralną i - odmiennie niż w 1995 r. - wschodnią (łącznie blisko 65% wskazań). Przeniesienie nasilenia ruchu ze środkowo-zachodniej części pasa centralnego na środkowo-wschodnią ma miejsce już od połowy 1995 r. W 1996 r. najczęściej odwiedzanymi miastami były: Warszawa (27%), Poznań (11%) i Lublin (10%).

Struktura turystów w kolejnych turach badań wskazuje na dość znaczną odmienność motywów i celów przyjazdu w okresie letnim i w okresach posezonowych. Latem zanotowano większy niż przeciętnie dla całego roku udział przyjazdów w celach ściśle turystycznych, przyjazdów organizowanych indywidualnie, bez pośrednictwa biur podróży, mniej zaś przyjazdów, których głównym celem było dokonywanie zakupów. Przyjazd na zakupy jako cel podróży deklarowano znacznie częściej na początku roku (tj. w I i II turze badania). W okresie letnim turyści rzadziej wskazują na hotele i motele jako miejsce zakwaterowania, częściej zaś wybierają campingi.

2.2. Charakterystyka próby odwiedzających jednodniowych

W 1996 r. na podstawie 10068 prawidłowo wypełnionych ankiet zbadano 22783 odwiedzających jednodniowych. I tu, zgodnie z metodą sugerowaną przez WTO, jedną ankietę mogła wypełniać cała rodzina bądź osoby dysponujące wspólnym budżetem.

W próbie odwiedzających jednodniowych dominowali Niemcy (56,4%), Czesi (24,6%), a następnie mieszkańcy Ukrainy (6,7%) i Białorusi (4,7%). Ponad 88% badanych przyjechało w towarzystwie rodziny lub znajomych; ponad połowa wskazała cele turystyczne jako główne motywy podróży; dla blisko 38% była to wizyta służbowa lub handlowa. Zdecydowana większość odwiedzających jednodniowych (ponad 90%) przyjechała do Polski samochodem osobowym.

Część II
Wyniki i komentarze

3. Wydatki turystów zagranicznych w Polsce w latach 1995 - 1996

Wydatki, które są bezpośrednim przychodem dewizowym Polski z tytułu turystyki przyjazdowej, to w głównej mierze te, które zostały poniesione podczas pobytu w Polsce i przeznaczone na usługi noclegowe, gastronomiczne, transport, wydatki związane z rekreacją, zakupami itp.

Przeprowadzone badania graniczne pozwalają oszacować, że w 1996 r. turyści zagraniczni wydawali w Polsce przeciętnie 213 USD na osobę, tj. o około 19% więcej niż w roku poprzednim. Średnie dzienne wydatki ukształtowały się na poziomie 39 USD (tj. o 22% więcej niż w 1995 r.).

W grupie o najwyższych wydatkach znaleźli się obywatele USA, innych krajów zamorskich (Japonia, Kanada, Australia), Włosi, Rosjanie i przybysze z krajów Beneluksu.

Tradycyjnie najmniej, znacznie poniżej średniej, wydawali mieszkańcy niektórych krajów ościennych, zwłaszcza Ukrainy, Białorusi i Czech. Ich wydatki stanowiły od 35% (Ukraina) - do 45% (Czechy) średniej dla całej badanej zbiorowości. Wydatki o wiele wyższe niż w 1995 r., aczkolwiek w dalszym ciągu znacznie niższe od przeciętnej, zanotowano wśród obywateli Słowacji (wzrost o ok. 42%). Zanotowano również znaczne zmiany w wielkości wydatków Rosjan (wzrost o 77%). Ich wysokość wróciła do poziomu z lat 1993-1994.

Poziom wydatków turystów z Europy Zachodniej ulega w poszczególnych latach wahaniom, aczkolwiek prawie we wszystkich krajach przekracza średnią ważoną dla całej zbiorowości. Wyjątek stanowią tu obywatele Austrii, których wydatki - zarówno przeciętne na osobę, jak na dzień pobytu - kształtowały się poniżej średniej.

Rys. 1 Przeciętne wydatki turystów zagranicznych w 1996 r. według krajów

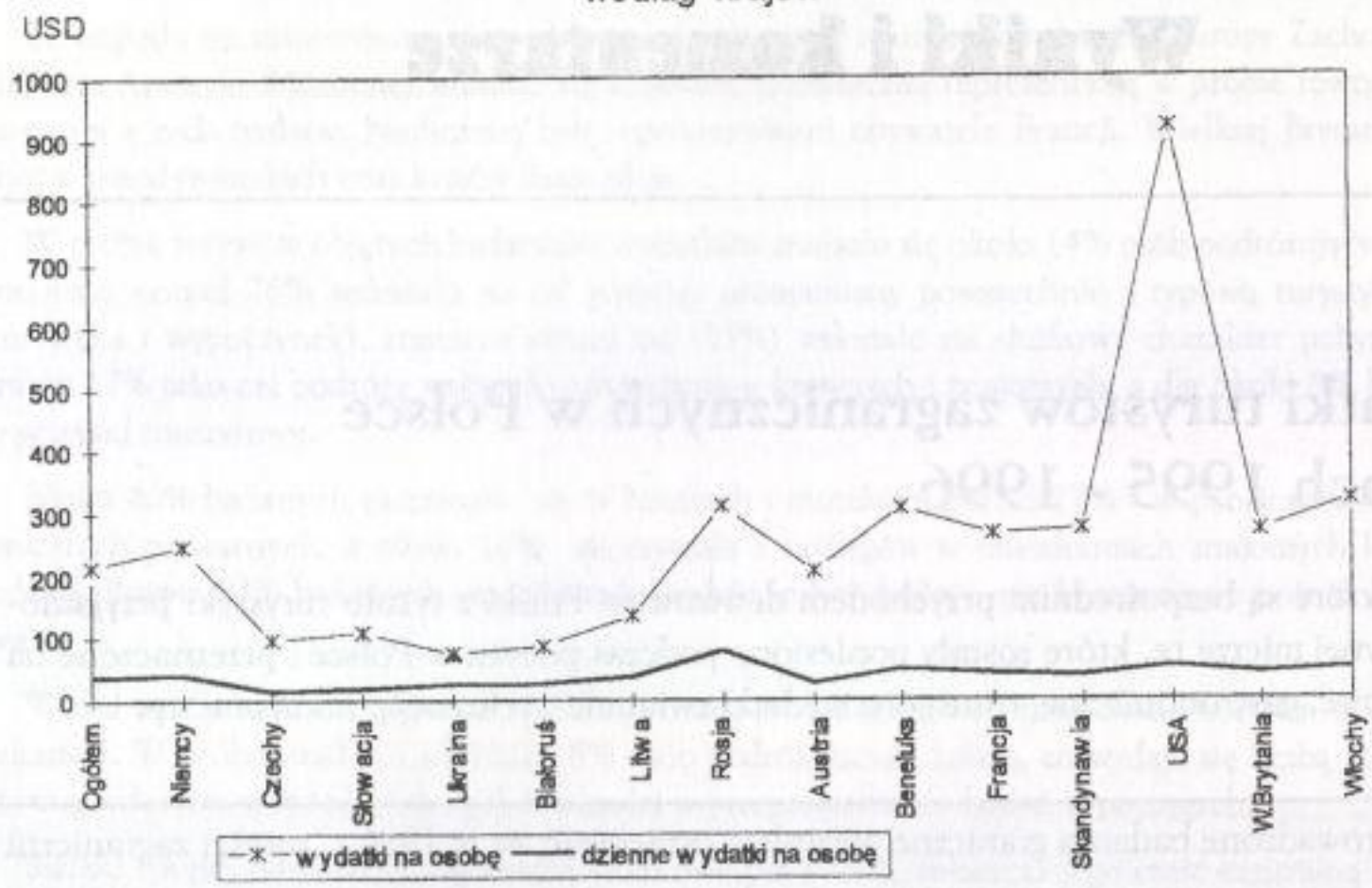

We wszystkich grupach krajów turyści podróżujący samotnie wydają znacznie więcej niż ci, którzy przyjeżdżają z rodziną. Znacznie wyższe są zarówno przeciętne wydatki na osobę, jak i wydatki dzienne. Szczególne rozbieżności charakteryzują podróżnych z Rosji i krajów zamorskich. Wydatki osób podróżujących samotnie są tu trzy- lub czterokrotnie wyższe niż pozostałych.

Rys. 2 Wydatki turystów według celu podróży

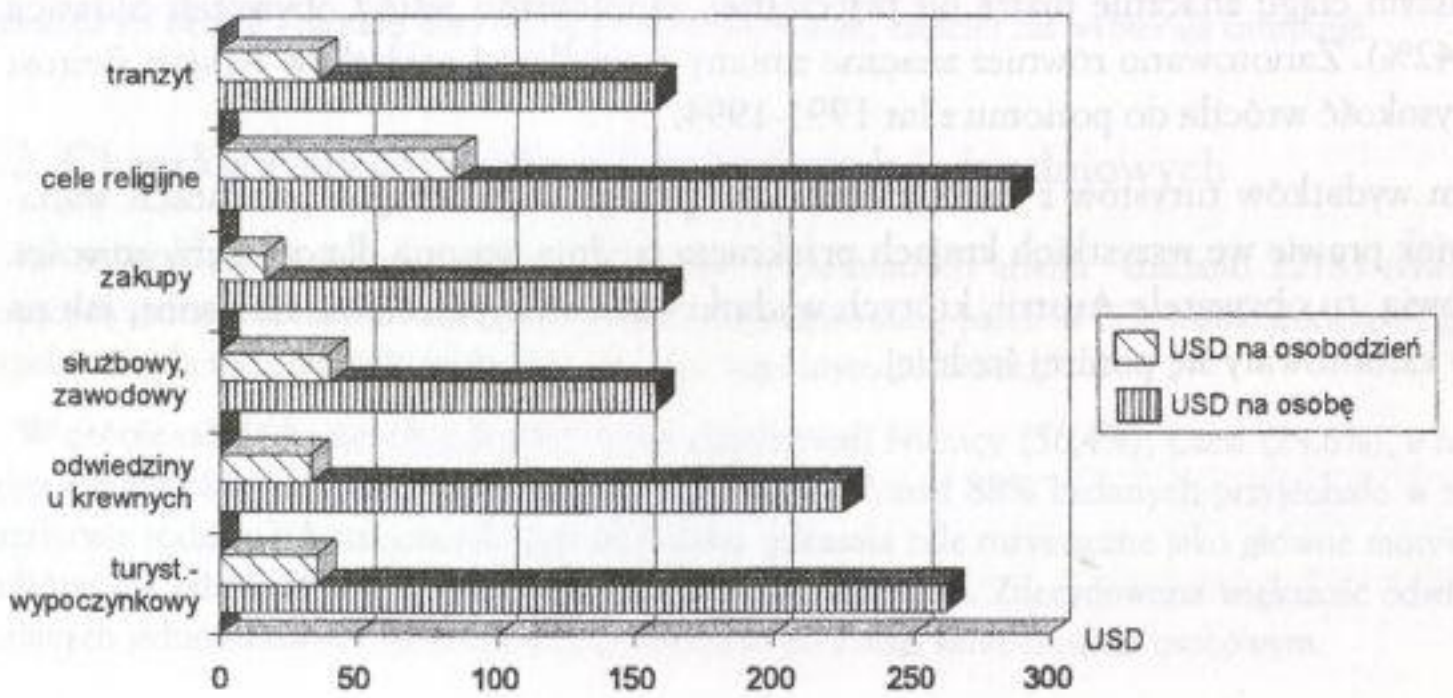

Turyści korzystający z pośrednictwa organizatorów turystyki zostawiają przeciętnie na osobę ponad 50% dewiz więcej niż osoby podróżujące indywidualnie.

Deklarowany cel podróży wpływa w znacznym stopniu zarówno na przeciętne wydatki na osobę, jak i na wydatki dzienne. Korelacja między tymi dwiema zmiennymi była jednak w poszczególnych krajach bardzo zróżnicowana. Generalnie **najwięcej wydawali w 1996 r. turyści deklarujący zakupy jako główny cel podróży** (zarówno na osobę jak i na dzień pobytu); było tak we wszystkich grupach krajów. Stosunkowo duże wydatki na osobę deklarowali też turyści przyjeżdżający w celach turystyczno-wypoczynkowych[4]. Czasami wydatki te przekraczają kilkakrotnie wartości przeciętne. Szczególnie duże rozbieżności zanotowano wśród Czechów i Słowaków oraz wśród obywateli Ukrainy, Białorusi i Litwy. Wśród turystów z wybranych do analizy krajów zamorskich najwięcej wydawali ci, którzy deklarowali służbowy cel podróży.

Rys. 3 Wydatki turystów według rodzaju zakwaterowania

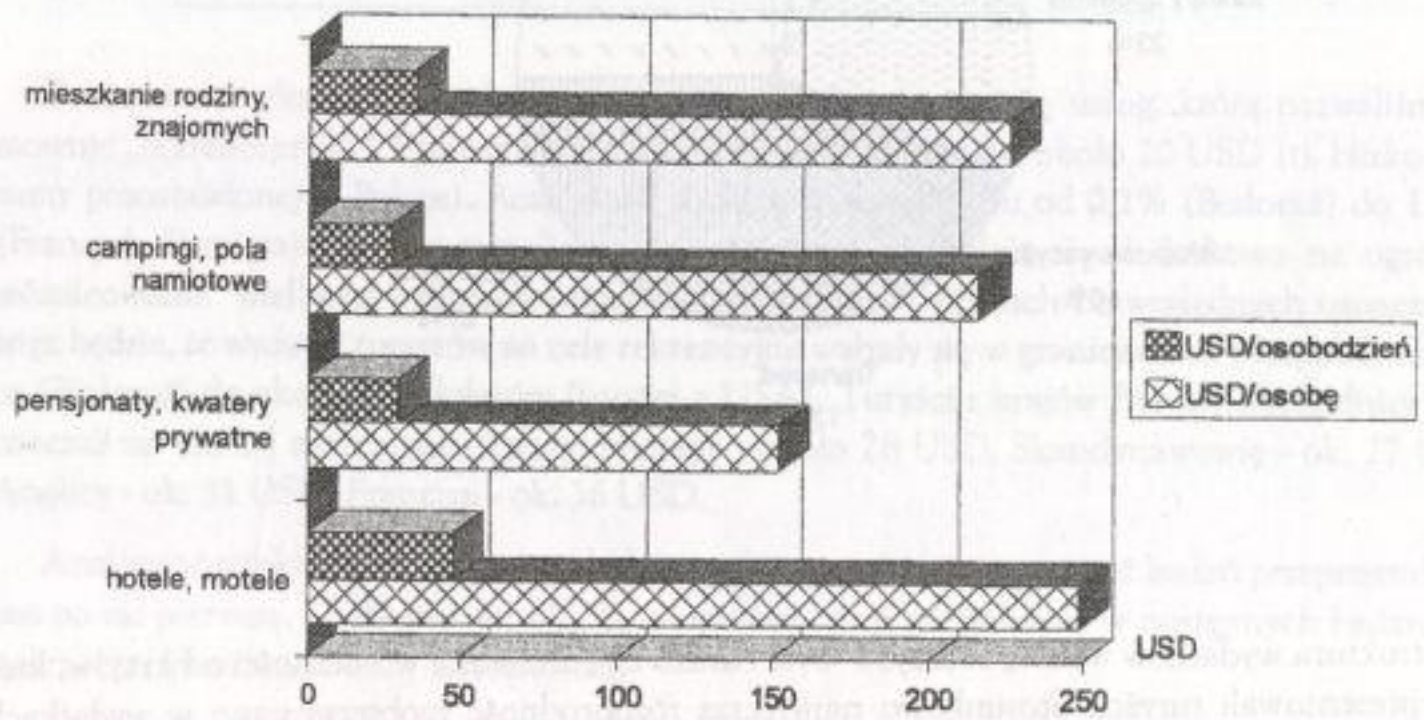

Zdecydowanie najwięcej wydają osoby podróżujące samolotami i zatrzymujące się w hotelach i motelach. Poniżej przeciętnej mieszczą się wydatki podróżujących samochodami oraz korzystających z noclegów w pensjonatach i kwaterach prywatnych.

[4] Pomijam, ze zrozumiałych względów, pozycję „inne" jako marginalną.

3.1. Struktura rodzajowa wydatków

Turyści przyjeżdżający indywidualnie, tj. bez pośrednictwa biur podróży, stanowili znakomitą większość badanych. Przeznaczali swoje wydatki niemal w równych częściach na noclegi (25%), zakwaterowanie (23%), wyżywienie (21%) i pozostałe cele.

Rys 4. Struktura rodzajowa wydatków turystów

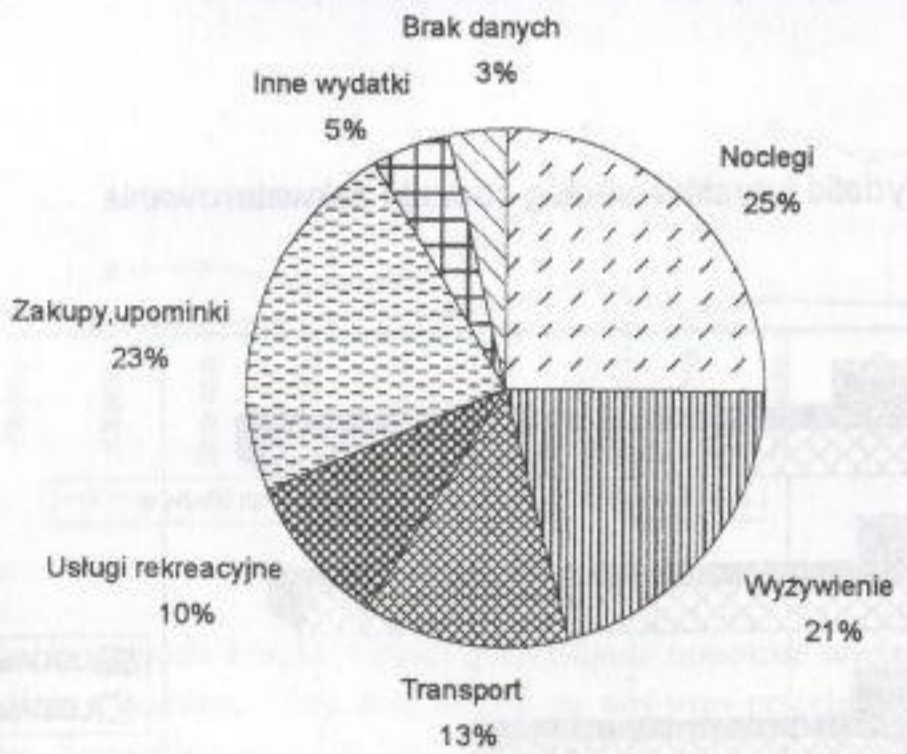

Struktura wydatków według rodzajów była bardzo zróżnicowana w zależności od krajów, które reprezentowali turyści. Stosunkowo największą różnorodność zaobserwowano w wydatkach przeznaczonych na zakupy. Największą część przeznaczali na ten cel podróżni z krajów b. ZSRR (od blisko 50% do ponad 70%), najmniej zaś turyści z krajów Europy Zachodniej - przeciętnie około 13%. Na noclegi i wyżywienie stosunkowo najmniej wydawali Litwini i Rosjanie (łącznie odpowiednio 16 i 18,5%), najwięcej - Czesi i Słowacy (łącznie ponad 70%). Turyści z tych dwóch ostatnich krajów pozostawiają w Polsce stosunkowo niewielkie sumy. Jeśli więc chcą korzystać z płatnych noclegów, udział wydatków na ten cel musi być relatywnie duży. Turyści z krajów Europy Zachodniej przeznaczali na noclegi i wyżywienie łącznie około połowy globalnych wydatków ponoszonych w Polsce.

Rys. 5 Struktura rodzajowa wydatków turystów w wybranych krajach (w %)

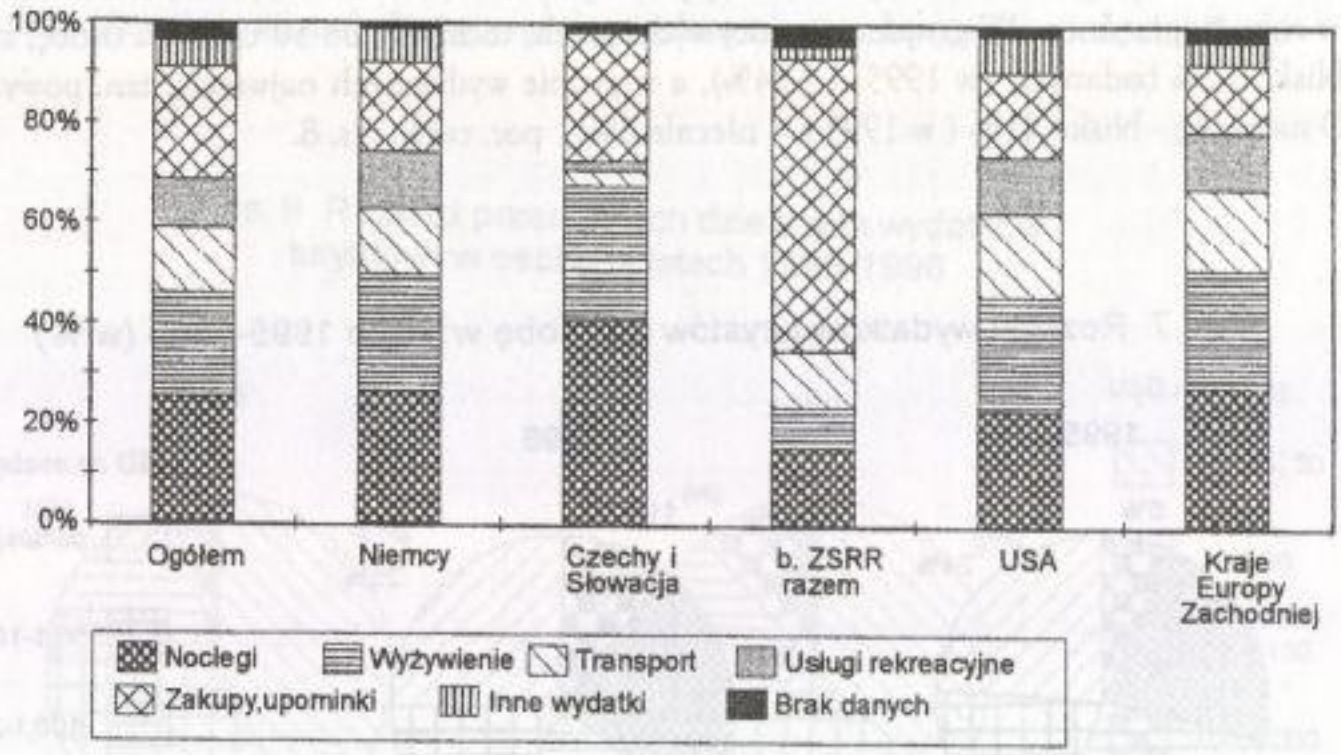

Zanotowano dość duże rozbieżności w wydatkach na tę grupę usług, którą nazwaliśmy umownie „rekreacyjnymi". Przeciętny turysta przeznaczył na ten cel około 20 USD (tj. blisko 10% sumy pozostawionej w Polsce). Rozpiętość wydatków wyniosła tu od 0,1% (Białoruś) do 13,7% (Francja). Pamiętajmy, że zasygnalizowane rozpiętości nakładają się dodatkowo na ogromne zróżnicowanie wielkości ogólnych wydatków na osobę. W liczbach bezwzględnych oznaczać to więc będzie, że wydatki turystów na cele rekreacyjne wahały się w granicach od niespełna 1 dolara (Białoruś) do około 104 dolarów (turyści z USA). Turyści z krajów Europy Zachodniej przeznaczali na ten cel następujące kwoty: Niemcy - około 28 USD, Skandynawowie - ok. 27 USD, Anglicy - ok. 31 USD, Francuzi - ok. 36 USD.

Analizując strukturę rodzajową wydatków należy pamiętać, że ta część badań przeprowadzana jest po raz pierwszy. Uzyskane wyniki, do momentu ich potwierdzenia w następnych badaniach, należy interpretować z dużą ostrożnością.

Rys. 6 Struktura rodzajowa wydatków turystów z wybranych krajów ościennych (w %)

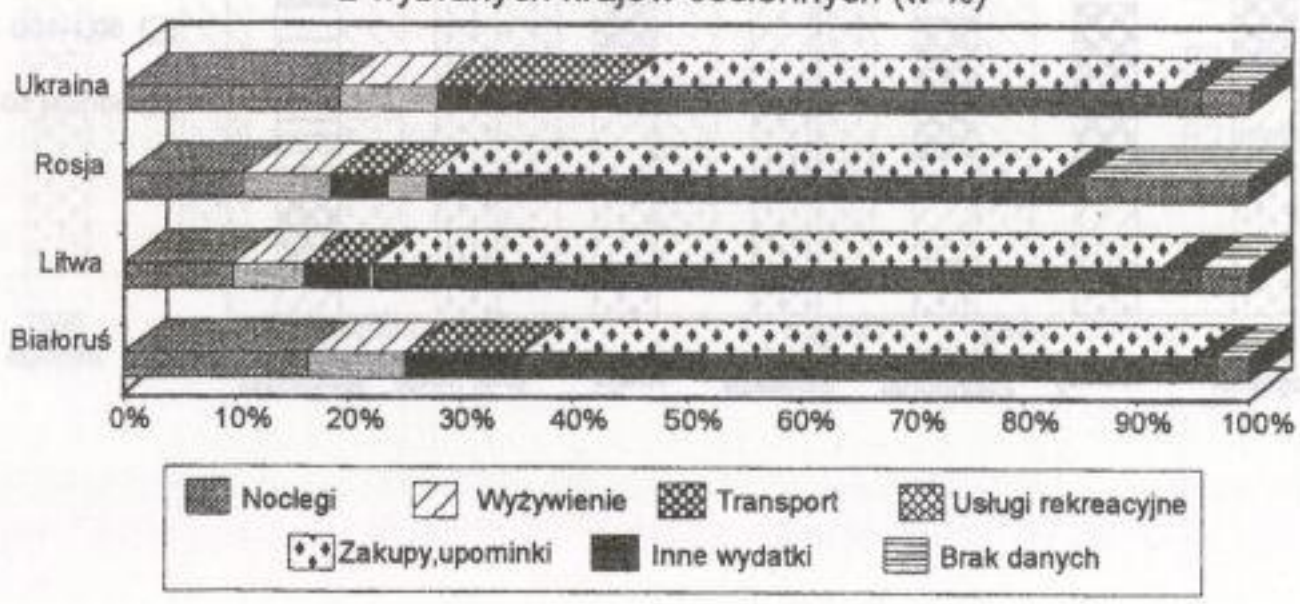

3.2. Rozkład wydatków turystów

W 1996 r. zanotowano dużą polaryzację przeciętnych wydatków turystów, znacznie większą niż w roku poprzednim. W grupie najmniej wydających, to znaczy do 50 USD na osobę, znalazło się blisko 25% badanych (w 1995 r. - 24%), a w grupie wydających najwięcej, tzn. powyżej 500 USD na osobę - blisko 11% (w 1995 r. - niecałe 6%); por. także rys. 8.

Rys. 7 Rozkład wydatków turystów na osobę w latach 1995-1996 (w %)

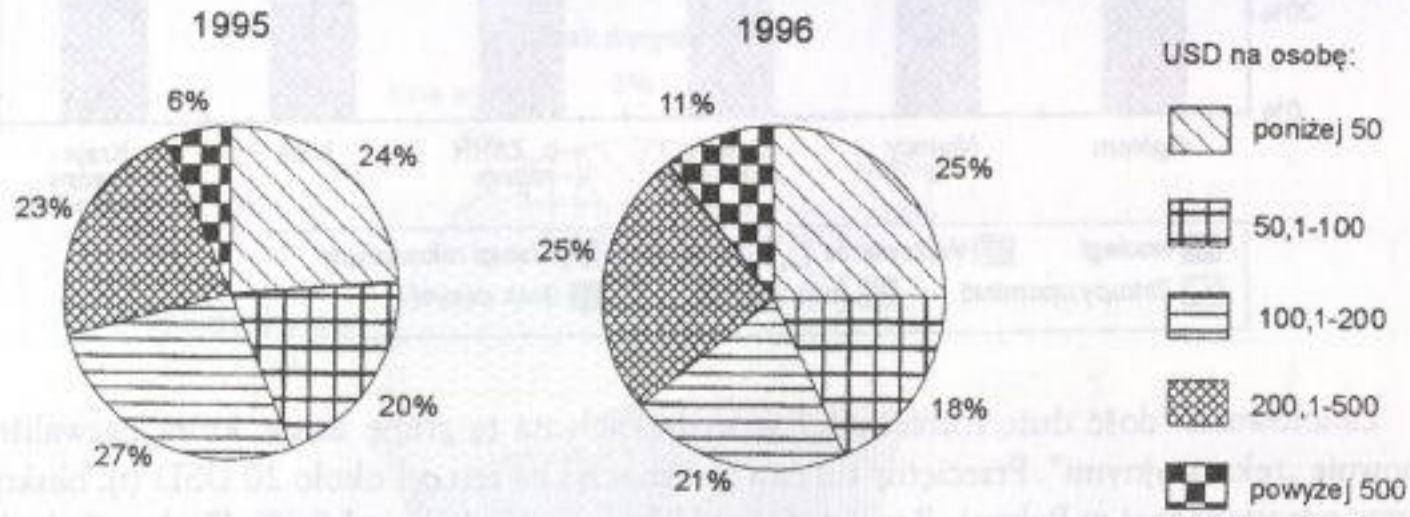

Rys. 8 Rozkład przeciętnych wydatków turystów (w USD na osobę)

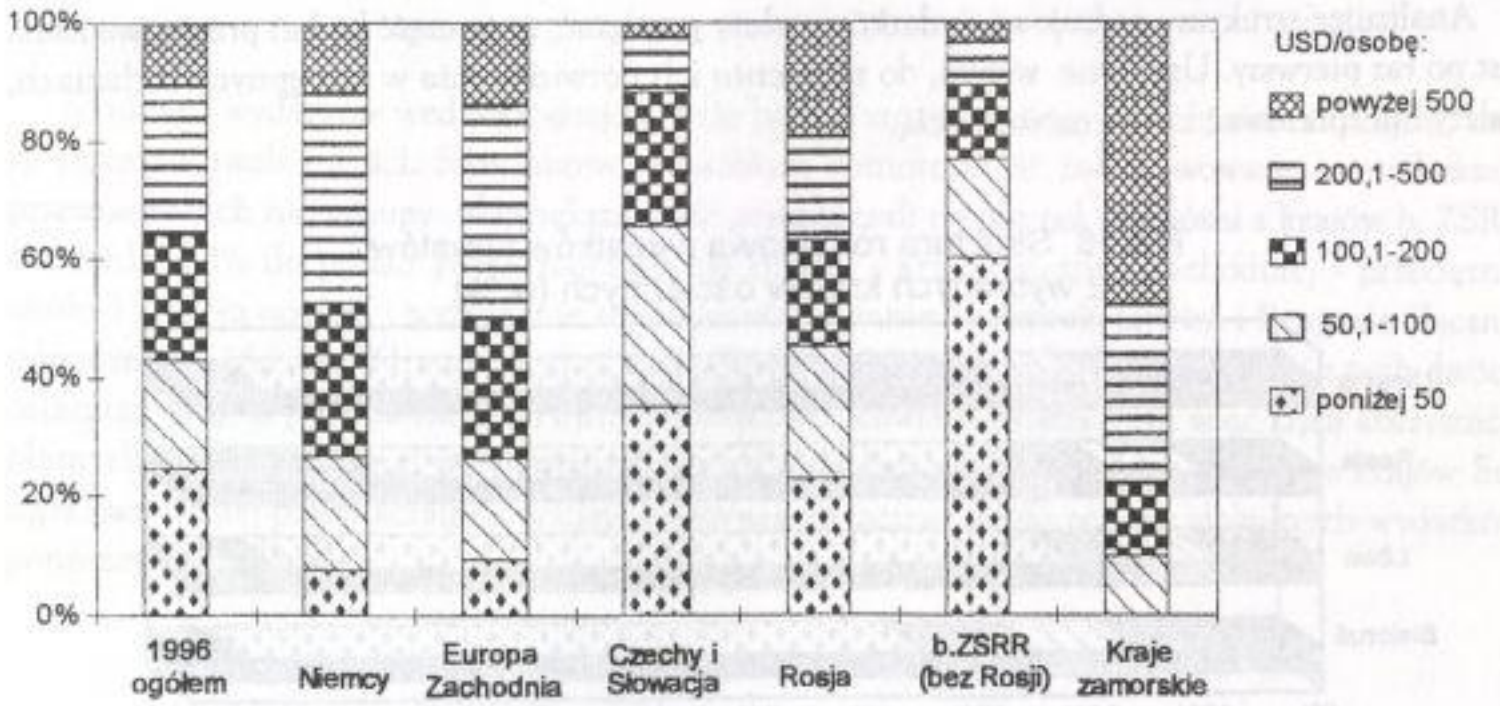

Z analizy rozkładu osób, których wydatki dzienne mieściły się w przyjętych przedziałach, wynika, że w latach 1995-1996 znacznie wzrosła liczba turystów wydających najwięcej, powyżej 200 USD dziennie: z 1 do 3%, a powyżej 100 USD - z 3 do 8% badanych. W grupach osób wydających dziennie najwięcej znaleźli się przede wszystkim turyści z krajów zamorskich i Rosji.

Rys. 9 Rozkład przeciętnych dziennych wydatków turystów na osobę w latach 1995-1996

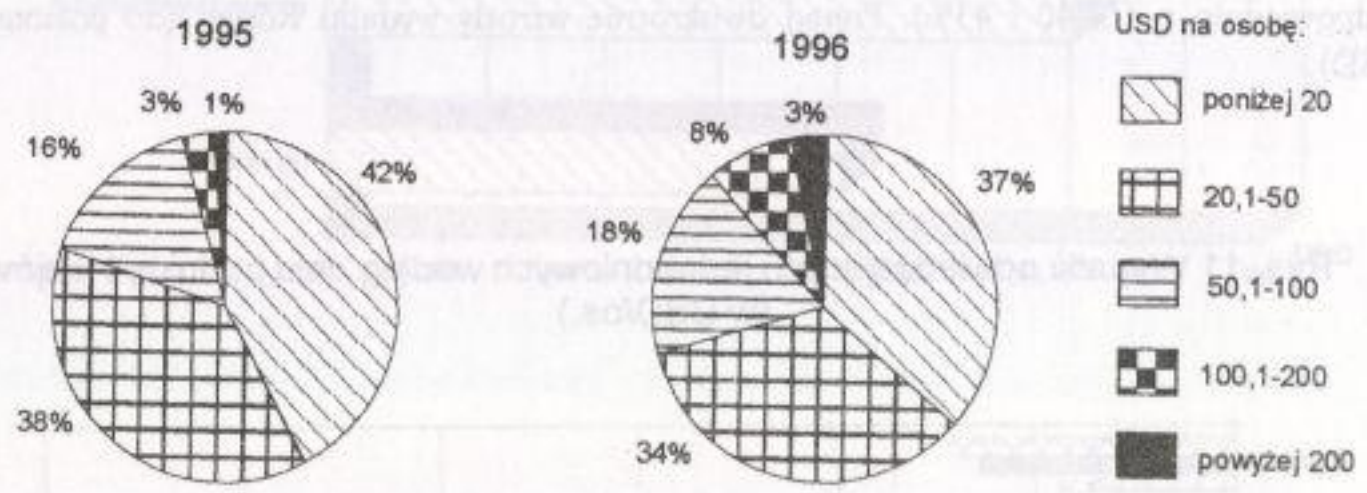

Rys. 10 Rozkład dziennych wydatków turystów na osobę (wybrane grupy krajów)

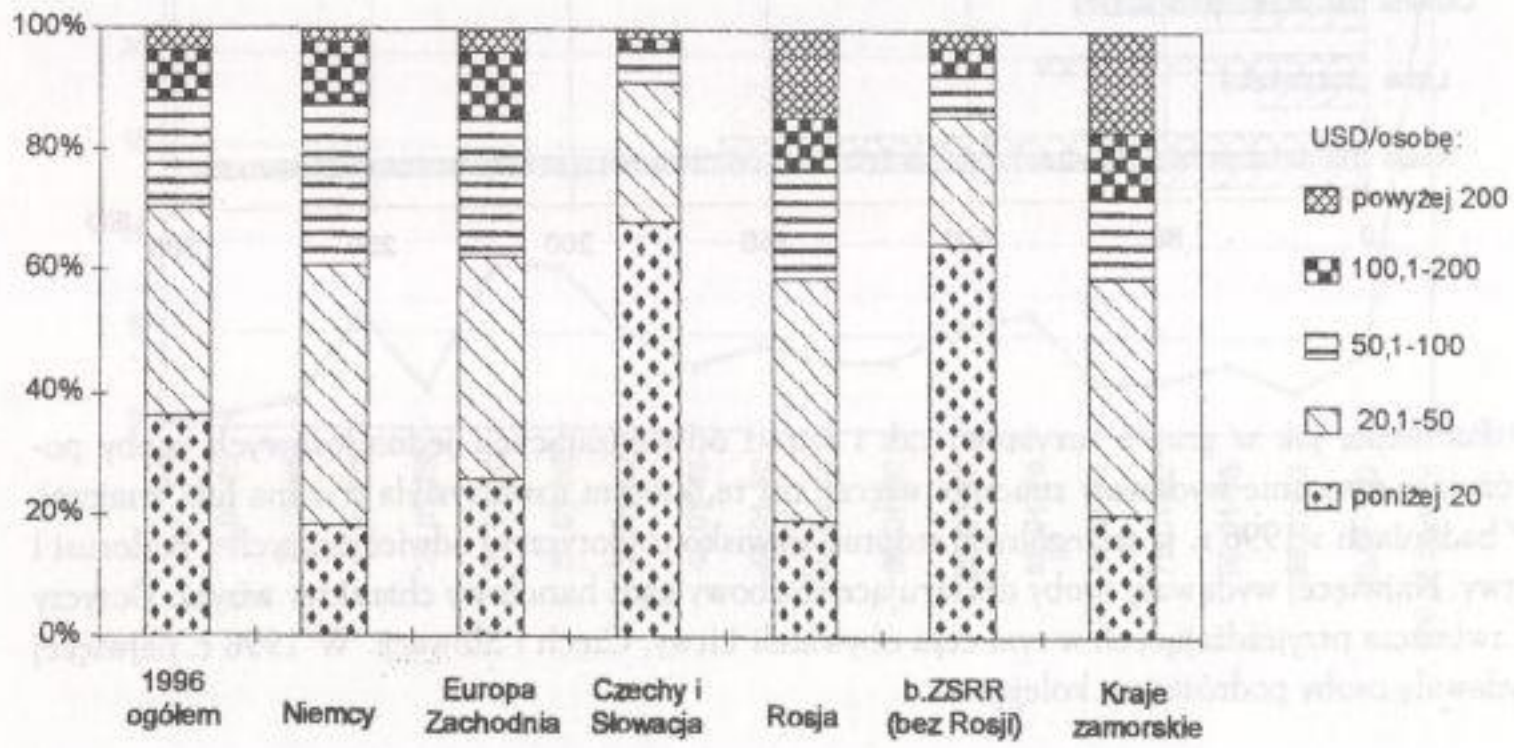

4. Wydatki odwiedzających jednodniowych

Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych wyniosły w 1996 r. około 66 USD, tj. o blisko 14% więcej niż w roku poprzednim. Wydatki Niemców, najliczniej odwiedzających Polskę, wzrosły do poziomu 79 USD (tj. o blisko 18%). Niemcy też w najpoważniejszym stopniu zaważyli na wielkościach przeciętnych. Znacznie wzrosły również wydatki odwiedzających jednodniowych z Czech i Słowacji (odpowiednio o 23 i 100%), spadły natomiast z Ukrainy, Litwy i Białorusi (odpowiednio o 50, 40 i 43%). Ponad dwukrotnie wzrosły wydatki Rosjan (do poziomu 160 USD).

Rys. 11 Wydatki odwiedzających jednodniowych według celu podróży i krajów (w USD/os.)

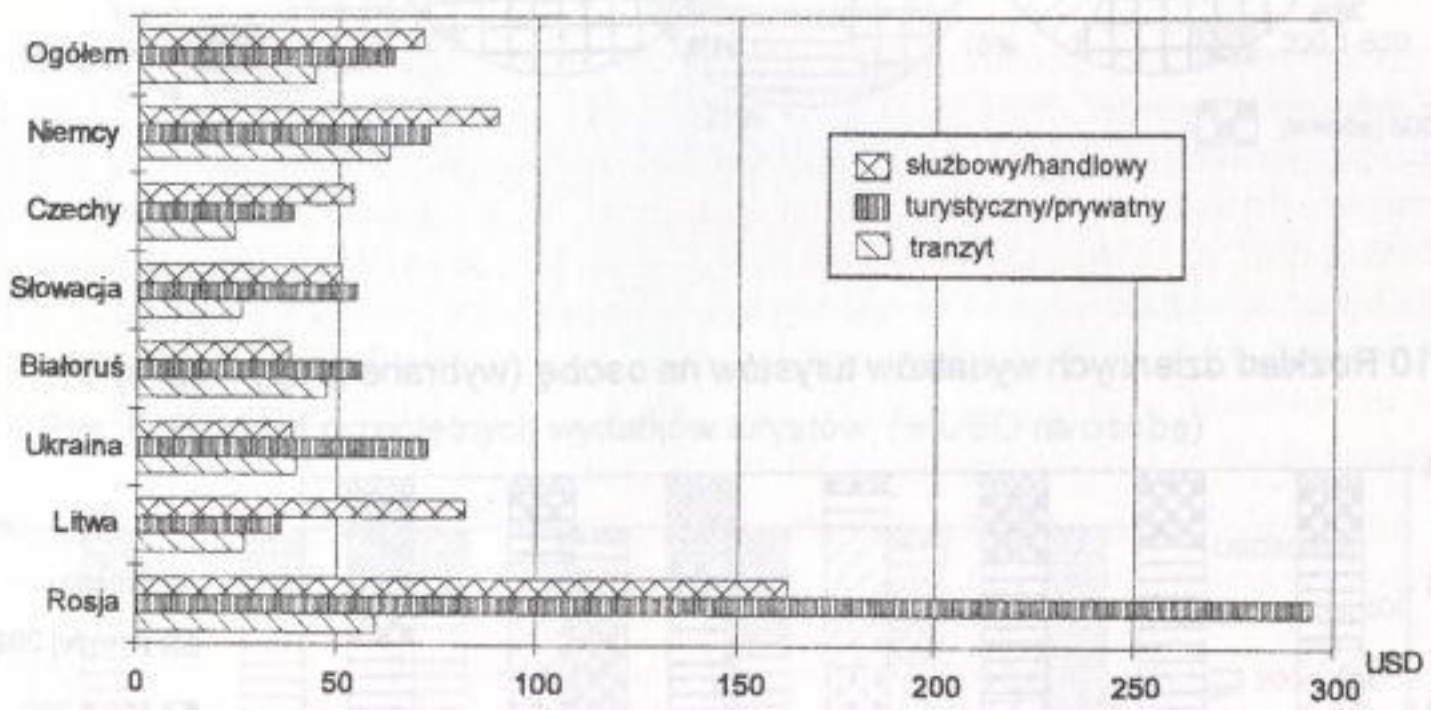

Podobnie, jak w grupie **turystów**, tak i wśród **odwiedzających jednodniowych** osoby podróżujące samotnie wydawały znacznie więcej, niż te, którym towarzyszyła rodzina lub znajomi. W badaniach z 1996 r. w szczególnym stopniu zjawisko to dotyczyło odwiedzających z Białorusi i Litwy. Najwięcej wydawały osoby deklarujące służbowy bądź handlowy charakter wizyty. Dotyczy to zwłaszcza przyjeżdżających w tym celu obywateli Litwy, Czech i Słowacji. W 1996 r. najwięcej wydawały osoby podróżujące koleją.

Rys. 12 Wydatki odwiedzających jednodniowych według celu podróży (w USD/os.)

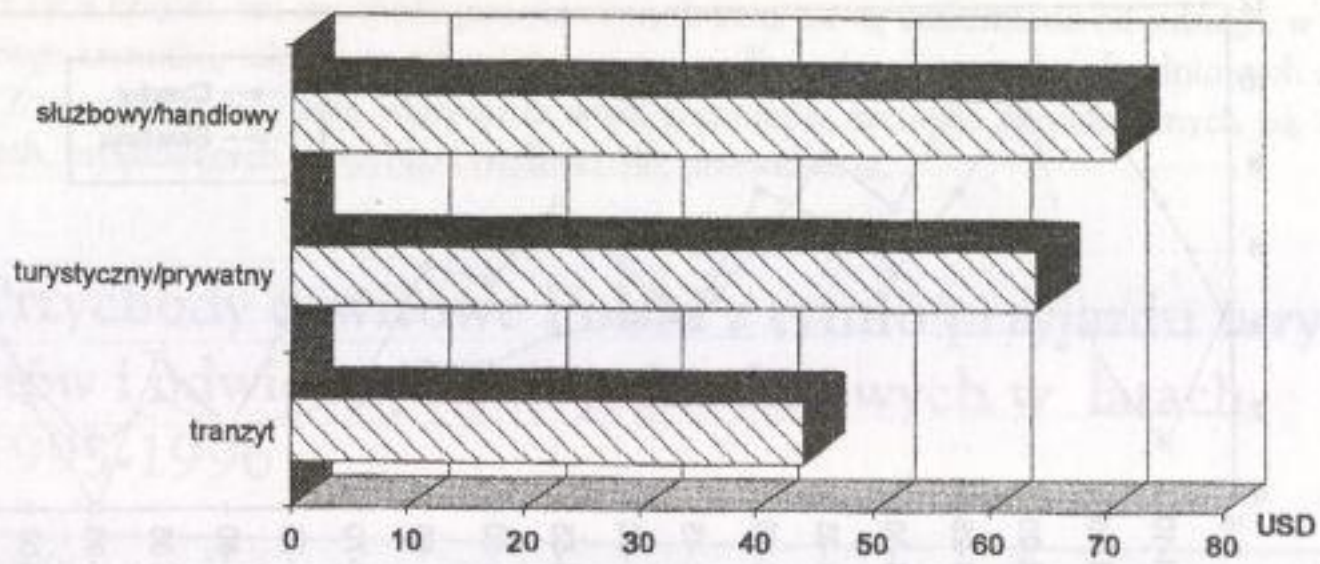

Rys. 13 Rozkład wydatków odwiedzających jednodniowych z Niemiec (w USD/os.)

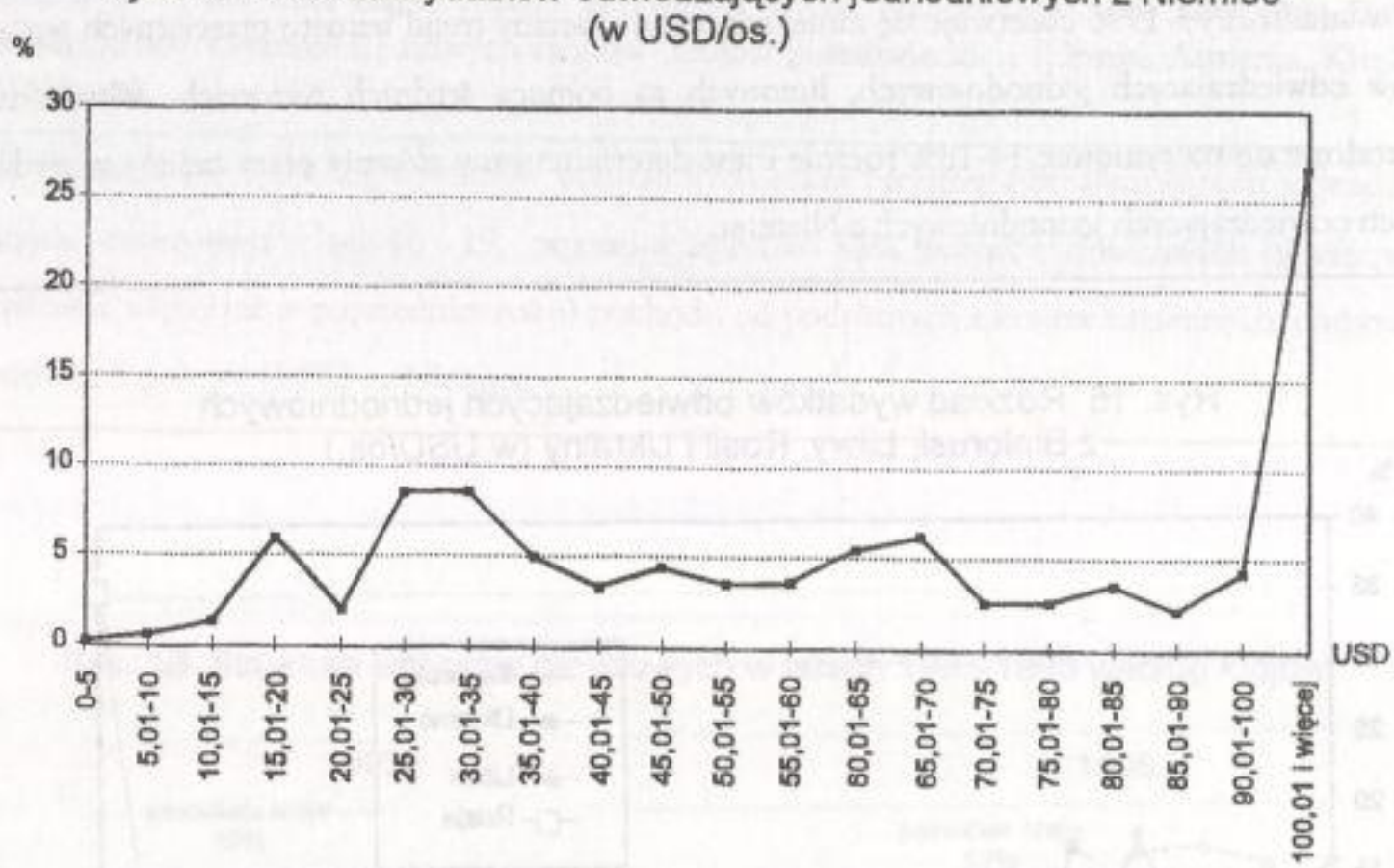

W 1996 r. nieco mniej odwiedzających jednodniowych niż rok wcześniej znalazło się w grupie osób wydających najmniej (do 10 USD). Podobnie jak w przypadku innych wskaźników i tu widać ogromne dysproporcje: w grupie najmniej wydających znalazło się zaledwie 0,7% Niemców, około 6% Słowaków i Rosjan, ale aż 28% Białorusinów. Krzywe ilustrujące rozkład wydatków naszych wschodnich sąsiadów są mimo wszystko dość zbliżone, z wyjątkiem licznej grupy Rosjan pozostawiających w Polsce powyżej 100 USD (por. rys. 15).

Rys. 14 Rozkład wydatków odwiedzających jednodniowych z Czech i Słowacji (w USD/os.)

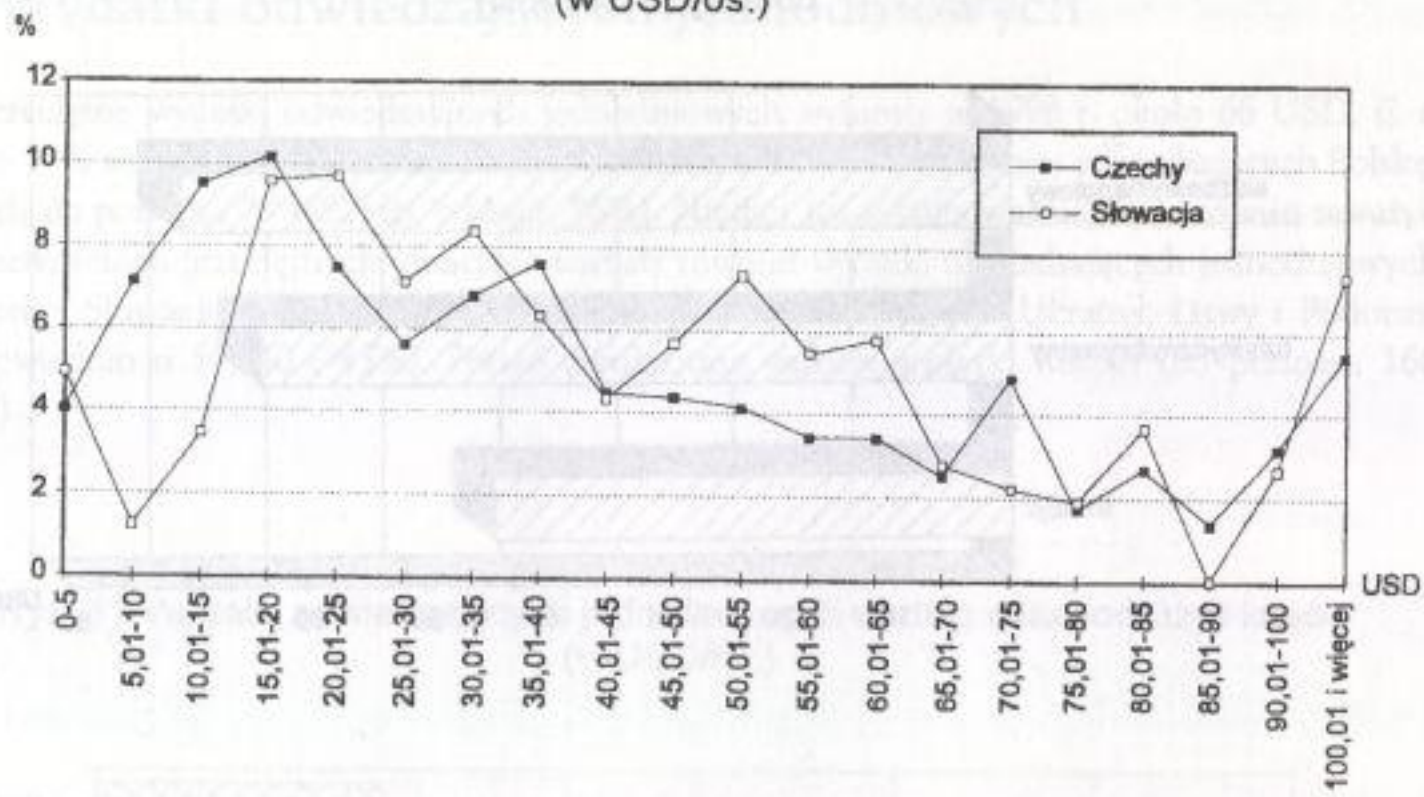

Na podstawie porównywalnych badań prowadzonych w poprzednich latach można stwierdzić, że w latach 1993-1996 obserwuje się mniej więcej wyrównany trend wzrostu przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych, liczonych za pomocą średnich ważonych. Wzrost ten kształtuje się na poziomie 14-18% rocznie i jest determinowany głównie przez zmiany w wydatkach odwiedzających jednodniowych z Niemiec.

Rys. 15 Rozkład wydatków odwiedzających jednodniowych z Białorusi, Litwy, Rosji i Ukrainy (w USD/os.)

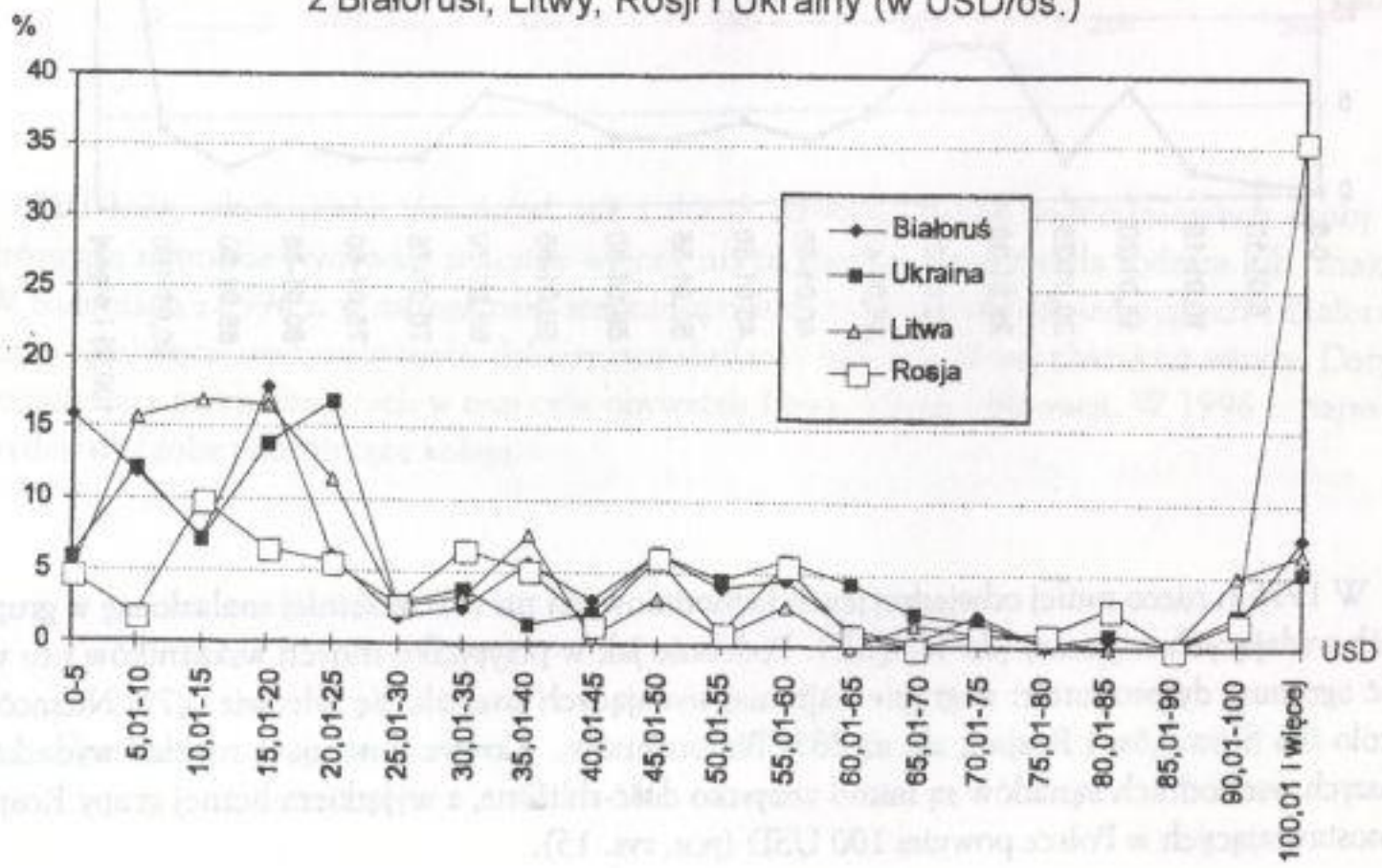

Obserwacja zachowań odwiedzających jednodniowych na przestrzeni lat 1993-1996 pozwala ponadto zauważyć, że znacznym wahaniom ulegały w tym okresie wydatki obywateli z krajów byłego ZSRR, zwłaszcza zaś Rosjan i obywateli Ukrainy. Można wnioskować, że ani ruch przyjazdowy z tych krajów, ani wysokość pozostawionych sum nie są uzależnione od jednego, w miarę stabilnego czynnika, tak jak to ma miejsce w przypadku odwiedzających jednodniowych z Niemiec. Z pewnością dużą rolę odgrywa tu wiele czynników, zarówno ekonomicznych jak i politycznych, zmieniających się szybko i trudnych do przewidzenia.

5. Przychody dewizowe Polski z tytułu przyjazdu turystów i odwiedzających jednodniowych w latach 1995-1996

W 1996 r. przychody dewizowe Polski z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych oszacowano - zgodnie z metodą opisaną na początku opracowania - łącznie na sumę 8,4 mld USD. W stosunku do 1995 r. wpływy wzrosły znacznie, tj. o około 27%.

Wysoka dynamika zmian wynika głównie z dużego wzrostu wpływów z Rosji, dalej położonych krajów b. ZSRR oraz ciągle bardzo aktywnego rynku niemieckiego. Na szczególną uwagę zasługuje uaktywnienie się nowych rynków krajów postsowieckich (Gruzja, Armenia, Kirgizja, Mołdowa).

Szacunkowy rachunek wydatków poniesionych przez turystów i odwiedzających jednodniowych, zawarty w tabelach 18 i 19, pokazuje, że blisko 83% wpływów dewizowych (a więc nieznacznie więcej niż w poprzednim roku) pochodzi od podróżnych z krajów ościennych, natomiast więcej niż połowa (54%) - z Niemiec.

Rys. 16 Struktura wpływów dewizowych w latach 1995-1996 według krajów

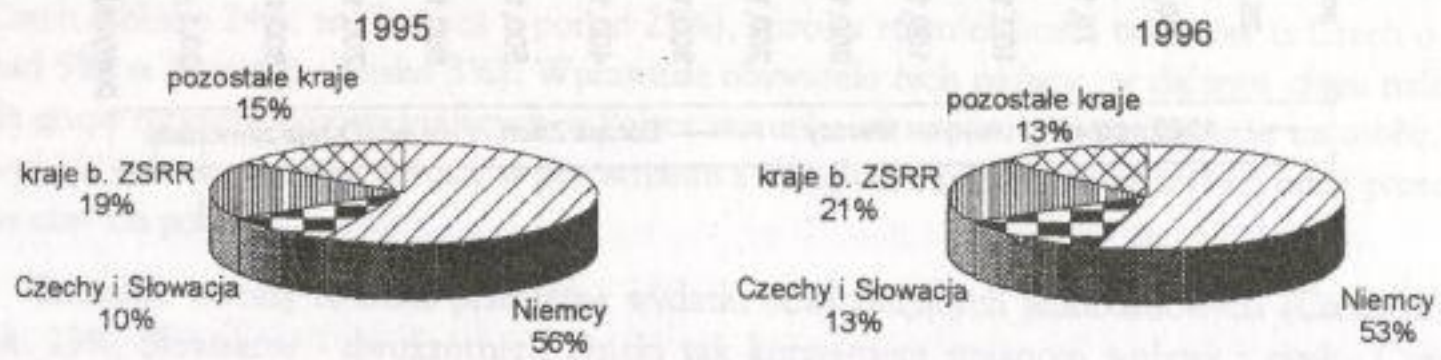

Rys. 17 Struktura przychodów w latach 1995-1996 według źródeł pochodzenia

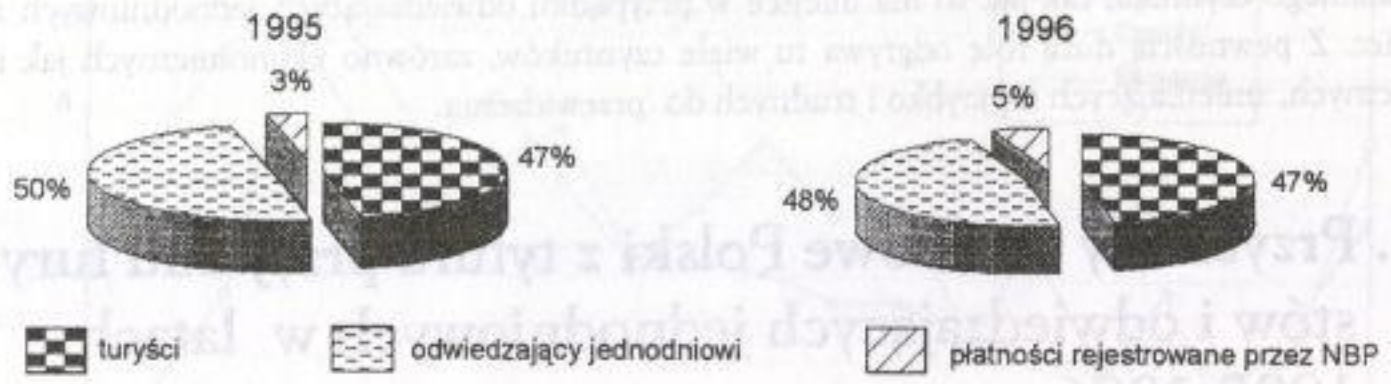

W 1996 r. po raz kolejny zanotowano wzrost udziału tych wpływów, które są rejestrowane przez NBP i ujęte w bilansie płatniczym. Wysokość rejestrowanych wpływów ze sprzedaży polskich usług turystycznych zagranicznym biurom podróży w dalszym ciągu nie jest duża i nie odpowiada rzeczywistym sumom, warto jednak zanotować, że ich udział jest z roku na rok większy.

Rys. 18 Rozkład przeciętnych wydatków turystów na osobę (wybrane grupy krajów)

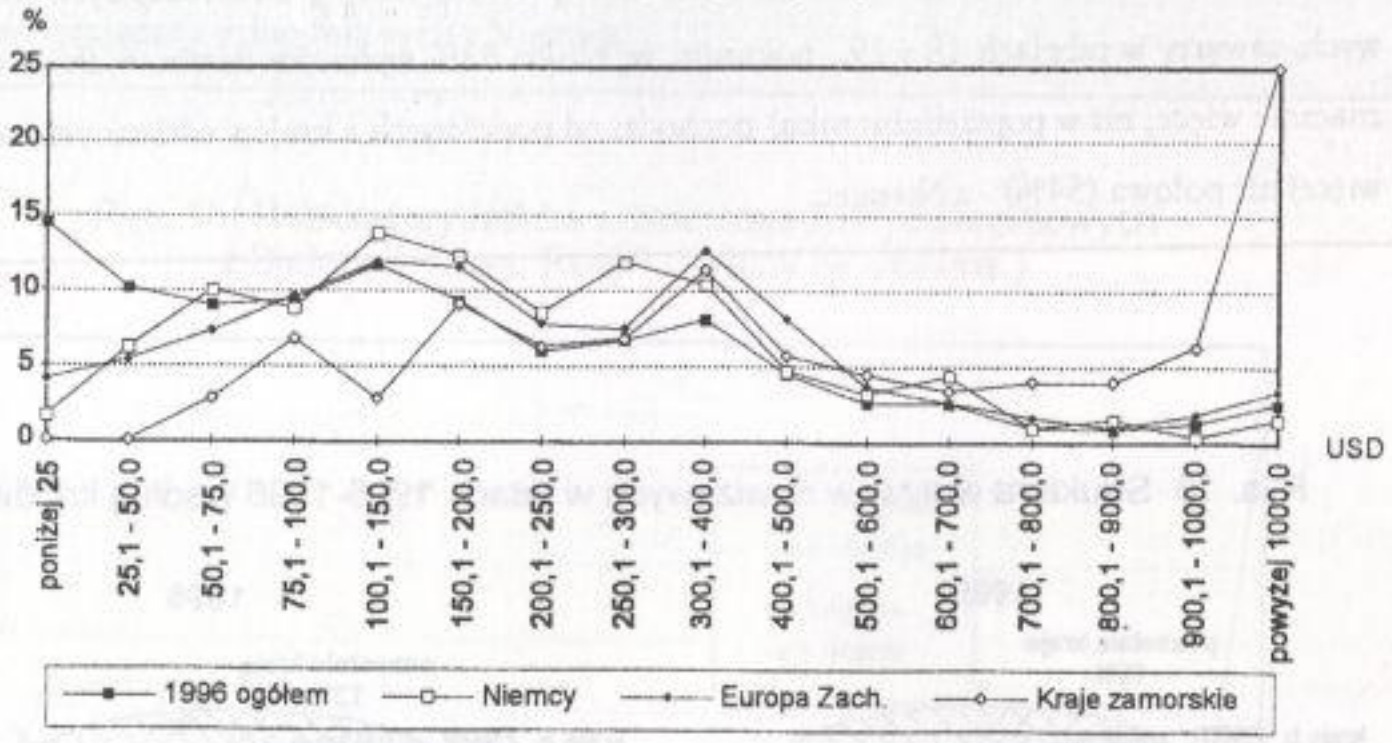

5.1. Charakterystyka wpływów z turystyki przyjazdowej z wybranych grup krajów

5.1.1. Niemcy

Analiza ruchu przyjazdowego z Niemiec dowodzi, że zapoczątkowany w 1995 r. regres w zakresie liczby przyjazdów z tego podstawowego rynku generującego ruch do Polski utrzymuje się. W ciągu całego 1996 r. przyjechało 46,7 mln Niemców (spadek o ok. 1%). Zmniejszeniu uległa zwłaszcza liczba **odwiedzających jednodniowych** (o ponad 2%). Równocześnie szacuje się, że liczba **turystów** wzrosła o około 8%. Cudzoziemcy z tego kraju stanowili 53,4% ogółu osób odwiedzających Polskę (w 1994 r . - blisko 64%, w 1995 r. - 57,4%).

Blisko 88% Niemców przekraczających polską granicę to odwiedzający jednodniowi. Ich przeciętne wydatki wyniosły w 1996 r. 79 USD na osobę (tj. o blisko 18% więcej niż w roku poprzednim). Można na tej podstawie oszacować, że przychody dewizowe od odwiedzających jednodniowych wyniosły w badanym roku 2,9 mld USD (o ok. 15% więcej niż poprzednio).

Turyści niemieccy, a więc osoby korzystające na terenie Polski z noclegu, wydawali przeciętnie 247 USD na osobę (o blisko 20% więcej niż w 1995 r.). Ta grupa podróżnych pozostawiła w Polsce około 1,4 mld USD (o ok. 30% więcej). Tak więc zmiany na rynku niemieckim są stosunkowo ustabilizowane - uzależnione są głównie od poziomu inflacji w Polsce, zmian siły nabywczej marki w stosunku do dolara oraz niewielkich zmian w wielkości ruchu turystycznego.

Struktura wydatków turystów z Niemiec jest dość zbliżona do struktury wydatków turystów z innych krajów Europy Zachodniej: ponad jedną czwartą pochłaniają koszty zakwaterowania, nieco mniej - wyżywienia. Jedynie na zakupy Niemcy przeznaczają nieco więcej: Niemcy - 18%, turyści z pozostałych krajów Europy Zachodniej - 13,5%. Podobne sumy pochłaniają również wydatki na rekreację (11,5%).

Na podstawie przeprowadzonych badań szacuje się, że ogólna suma wydatków Niemców w Polsce wyniosła w 1996 r. około 4,3 mld USD, tj. 54,2% ogółu przychodów dewizowych Polski z turystyki przyjazdowej (o 2,5 punktu procentowego mniej niż w 1995 r.).

5.1.2. Czechy i Słowacja

Rok 1996 był kolejnym rokiem znacznych zmian w turystyce przyjazdowej z Czech i Słowacji. Zanotowano przede wszystkim znaczne nasilenie przyjazdów **odwiedzających jednodniowych** (z Czech o blisko 24%, ze Słowacji o ponad 25%), wzrosła również liczba **turystów** (z Czech o ponad 5%, ze Słowacji o blisko 3%). Wprawdzie obywatele tych państw w dalszym ciągu należeli do grupy turystów pozostawiających w Polsce stosunkowo najmniej w przeliczeniu na osobę, ich wydatki jednak znacznie wzrosły w porównaniu z ubiegłym okresem. Wydłużył się także przeciętny czas ich pobytu.

Znacznie wzrosły również przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych (Czechów - o ok. 23%, Słowaków - dwukrotnie). Dzięki tak korzystnym zmianom wpływy z rynku Czech i Słowacji oszacowano w 1996 r. na blisko 1 mld USD, co stanowi około 12% łącznych przychodów dewizowych Polski (tj. o ponad dwa punkty procentowe więcej niż w roku poprzednim). Wpływy dewizowe z rynków czeskiego i słowackiego stają się więc coraz bardziej znaczące, acz-

kolwiek należy pamiętać, że aż w 94% składają się na nie wydatki odwiedzających jednodniowych.

Turyści z Czech i Słowacji przeznaczają stosunkowo dużą część swoich wydatków na pokrycie kosztów noclegów i wyżywienia. Niewielki udział mają natomiast koszty transportu i usług rekreacyjnych. Taka struktura wydatków, znacznie odbiegająca od typowej dla pozostałych sąsiadów, wynika z tego, że pobyty turystów z Czech i Słowacji nie mają charakteru handlowego, były zaś w 1996 r. stosunkowo długie. Przy relatywnie niskim (np. w porównaniu z Niemcami) poziomie wydatków na osobę korzystanie z noclegów w bazie turystycznej pochłania dużą ich część.

Rys. 19 Rozkład wydatków turystów na osobę (wybrane kraje ościenne)

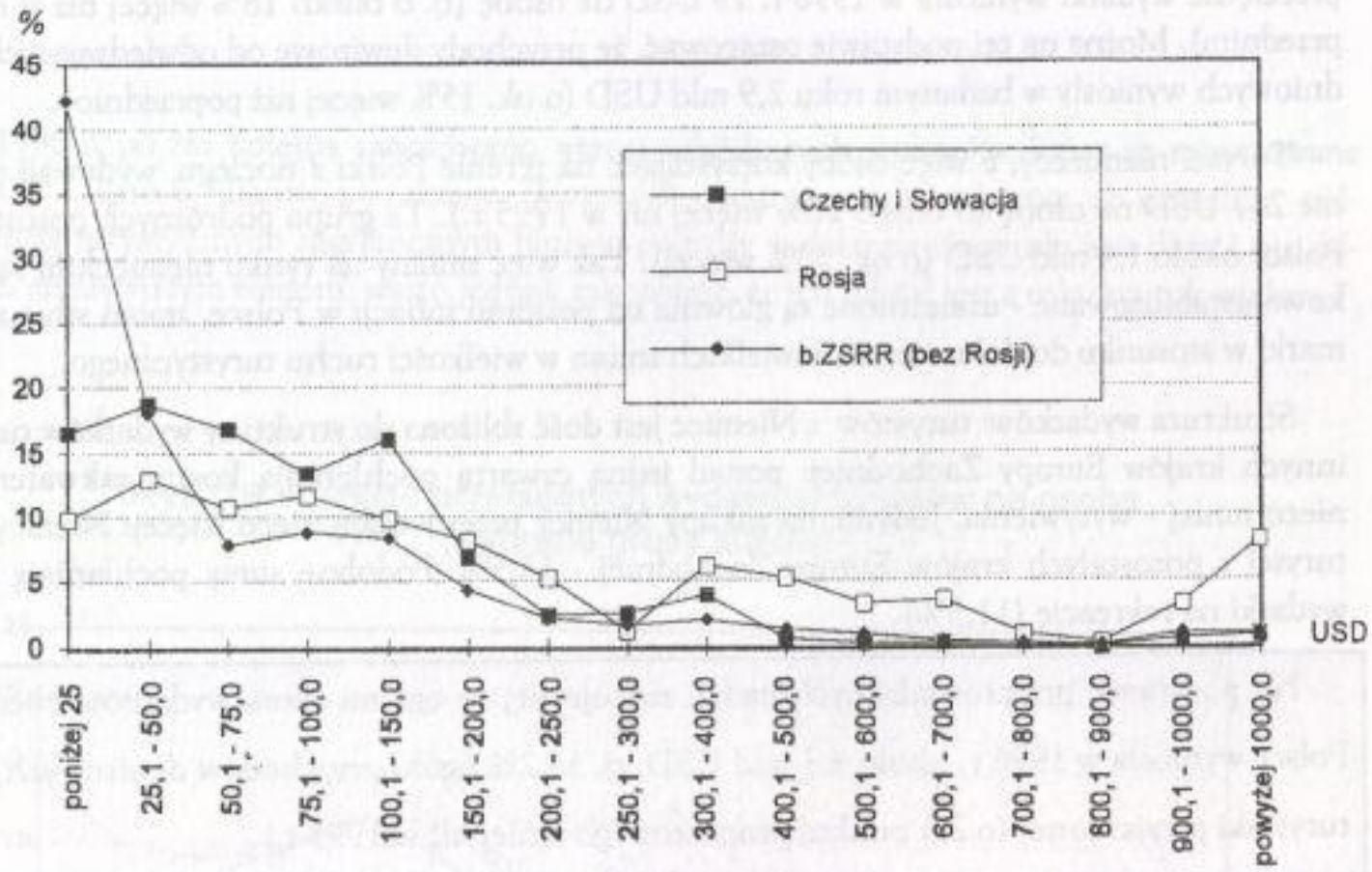

5.1.3. Kraje b. ZSRR

W 1996 r. zanotowano 10-procentowy wzrost liczby przekroczeń granicy z państw wchodzących w skład b. ZSRR. Zmiany te dotyczyły przede wszystkim wzrostu liczby **odwiedzających jednodniowych** (o ponad 40%), przy utrzymaniu się liczby **turystów** na poziomie poprzedniego roku.

Zaobserwowane w ostatnich badaniach zmiany na rynkach wschodnich - podobnie jak w 1995 r. - są niejednorodne. Wzrosła przede wszystkim liczba odwiedzających jednodniowych z Białorusi, Ukrainy i Litwy. Spadły przeciętne wydatki na osobę turystów z Ukrainy (o ponad 40%), Białorusi (o ponad 5%), wzrosły natomiast ponad dwukrotnie sumy pozostawione w Polsce przez Litwinów, a wydatki Rosjan - znacznie obniżone w 1995 r. - wróciły do poziomu z lat 1993-1994.

Jak wynika z analizy struktury poniesionych wydatków, są one przeznaczone głównie na zakupy (50-70%), a długość pobytu turystów zza wschodniej granicy należy do najniższych. Oznacza to, że ciągle przeważa handlowy charakter krótkich pobytów. Turyści z tej grupy krajów przeznaczają relatywnie niewielką część wydatków na zakwaterowanie i wyżywienie; często nocują we własnych samochodach i autokarach i korzystają z własnego prowiantu. Niezwykle niskie są również zadeklarowane wydatki na usługi rekreacyjne.

W 1996 r. wydatki odwiedzających jednodniowych z Białorusi, Litwy i Ukrainy ukształtowały się na zbliżonym poziomie (41-46 USD na osobę) i były niższe niż w roku poprzednim. Znacznie wzrosły wydatki odwiedzających jednodniowych z Rosji. Łączne wpływy dewizowe z tytułu wizyt turystów i odwiedzających jednodniowych zza wschodniej granicy wyniosły w 1996 r. blisko 1650 mln USD, tj. o ponad jedną czwartą więcej niż w roku poprzednim. Stało się tak głównie za sprawą znacznego wzrostu przychodów z rynku rosyjskiego.

5.1.4. Pozostałe kraje

W 1996 r. zanotowano dalszy spadek liczby turystów z pozostałych krajów, poza wymienionymi wyżej krajami ościennymi. Liczba podróżnych zmniejszyła się w tej grupie o ponad 5%, w tym na przykład z Francji o blisko 6%, z krajów Beneluksu o blisko 5%. Wzrosła natomiast liczba turystów z USA (o ponad 7%), z W. Brytanii (o ponad 13%), a z krajów skandynawskich o ponad jedną czwartą.

Mimo spadku liczby turystów, łączne wydatki obywateli tych krajów nieco wzrosły (o blisko 5%), głównie za sprawą wzrostu wpływów z USA, Francji, krajów Beneluksu i państw skandynawskich. Wyniosły one ogółem około 1020 mln USD, tj. blisko 13% łącznych wpływów dewizowych Polski z tytułu turystyki przyjazdowej. Notuje się więc spadek udziału tych wpływów: z 21,3% w 1994 r. do 15,2% w 1995 r. i 13% w 1996 r.

Wyniki badań wskazują na USA, Beneluks i Skandynawię jako główne źródła wpływów dewizowych z tej grupy państw w 1996 r.

INSTYTUT TURYSTYKI BIBLIOTEKA W WARSZAWIE

Podsumowanie

W latach 1991-1996 przychody dewizowe Polski z turystyki w rozumieniu definicji WTO rosły, aczkolwiek tempo wzrostu było nierównomierne. W 1996 r., w odróżnieniu od roku poprzedniego, wzrost przychodów był wyższy niż wzrost liczby przyjazdów do Polski.

Cudzoziemcy odwiedzający Polskę wydawali w 1996 r. przeciętnie 99 USD na osobę, tj. o blisko 18% więcej niż w roku poprzednim. Wielkość ta zależała od charakteru i długości pobytu. Podobnie jak w roku poprzednim odwiedzający jednodniowi wydawali o blisko 80% więcej niż wyniosły średnie wydatki dzienne turystów korzystających z noclegów.

Zanotowano ponadto znaczny wzrost zarówno przeciętnych wydatków ponoszonych przez odwiedzających jednodniowych (o blisko 14%), jak średnich dziennych wydatków turystów (przeciętnie o 12,6%).

W 1996 r. źródłem przychodów z turystyki były w nieco większym stopniu przychody od **turystów** niż od **odwiedzających jednodniowych.**

Wielkość wydatków turystów i odwiedzających jednodniowych oraz szacowane na tej podstawie łączne przychody dewizowe Polski z tytułu turystyki przyjazdowej wywołują liczne kontrowersje. Wynikają one głównie z nieznajomości powszechnie stosowanych definicji WTO, braku dostatecznej popularyzacji tych definicji oraz niezrozumienia specyfiki ruchu przyjazdowego do Polski.

Turystyka przyjazdowa do Polski w swojej zasadniczej części ma, w sposób oczywisty nawet dla potocznego obserwatora, charakter „handlowy" albo może raczej „zaopatrzeniowy". Powszechnie wiadomo, że większość cudzoziemców zza wschodniej granicy, zgodnie z obowiązującymi definicjami uznanych za turystów (albowiem korzystają w Polsce z noclegów), przyjeżdża po zakupy, a nie w celach uznanych za typowo turystyczne. Przyjazdy odwiedzających jednodniowych z Niemiec, Czech i Słowacji mają zbliżony charakter. Znacząca część odwiedzających jednodniowych z tych krajów nie staje się turystami tylko dlatego, że może dokonywać zakupów po polskiej stronie granicy bez konieczności wjeżdżania w głąb kraju.

Mimo specyficznej sytuacji, w jakiej - zapewne przejściowo - znajduje się turystyka w Polsce, nie ma metodologicznych podstaw, aby jednoznacznie i autorytatywnie uznać część zadeklarowanych wydatków jako „nieturystyczne", wbrew definicjom WTO i deklaracjom samych badanych.

Przeprowadzone badania struktury wydatków pozwalają jednak na pewne rozważania, przybliżające charakter wpływów dewizowych od cudzoziemców.

Otóż jeśli założymy, że wszystkie bądź prawie wszystkie **wydatki odwiedzających jednodniowych** oraz - zgodnie z deklaracjami złożonymi przez ankietowanych - znaczna część **wydatków**

turystów przeznaczone zostały na zakupy, to okaże się, że z 8,4 mld USD łącznych przychodów dewizowych aż 5,3 mld (tj. 63%) cudzoziemcy pozostawili w polskich sklepach i na bazarach. Dokonywanie zakupów, zarówno przez turystów, jak i odwiedzających jednodniowych, nie jest jednak specyfiką polską i nie uzasadnia wyłączenia tych wydatków z grupy „turystycznych". Podróżni na całym świecie wykorzystują różnice pomiędzy cenami we własnym kraju i w kraju odwiedzanym. Jest to zachowanie wszędzie uznawane za racjonalne. W zaleceniach terminologicznych WTO znajdziemy tę grupę osobno omówioną pod hasłem *wydatki na codzienne zakupy po niższych cenach*[5]. Dotyczy to jednak tylko tych zakupów, które dokonywane są poza codziennym otoczeniem człowieka.

W wydatkach obywateli z niektórych krajów ościennych w sposób oczywisty dominują kwoty przeznaczone na zakupy. Jeśli założyć, że „zwyczajowo przyjęty", uzasadniony i możliwy do uznania jako wydatki turystyczne ich udział oscyluje wokół średnich wielkości, jakie deklarują obywatele krajów Europy Zachodniej, to wydatki turystów (łącznie z sumami rejestrowanymi prze NBP) wyniosłyby w 1996 r. 3,6 mld USD. Tak więc wydatki turystów ponoszone ponad te „zwyczajowo przyjęte" wynoszą około 0,8 mld USD.

Nie ma podstaw do przeprowadzenia takiego rachunku dla odwiedzających jednodniowych.

Porównania z krajami o znacznie bardziej rozwiniętych funkcjach turystycznych wskazują na zaskakująco wysokie przychody Polski z turystyki przyjazdowej. Wysoka pozycja Polski w rankingu krajów czerpiących najwyższe dochody z turystyki budzi liczne wątpliwości. Jeśli jednak zwrócimy uwagę na ich strukturę, okaże się, że Polska osiąga ponad połowę przychodów z tytułu korzystnego położenia pomiędzy dwoma wielkimi rynkami (Niemcy i kraje b. ZSRR) oraz - ciągle jeszcze - z tytułu korzystnej relacji cen wielu artykułów. W 1996 r. łączne wpływy z rynku niemieckiego wyniosły ponad 4,3 mld USD, a z rynku wschodnich krajów ościennych - 1,3 mld USD.

Mimo niedoskonałości badań ankietowych, o których zawsze należy pamiętać, **podstawą szacowania wielkości wpływów z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski muszą pozostać w najbliższych latach badania reprezentacyjne, aczkolwiek powinny być wspierane danymi z innych źródeł (bilans płatniczy, budżet państwa, dane na temat obrotów kartami kredytowymi itp.).** Główny zaś wysiłek powinien być skoncentrowany na ciągłym doskonaleniu metod ich prowadzenia.

[5] *Collection of Tourism Expenditure Statistics. A Technical Manual.* WTO, Madryt 1995, s. 14.

Definicje i klasyfikacje

Turystyka obejmuje *ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż przez rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem.*[6] Termin „turystyka" odnosi się do wszystkich czynności osób odwiedzających: zarówno „turystów" (tych, którzy zatrzymują się co najmniej na jedną noc), jak i „odwiedzających jednodniowych".

Odwiedzający międzynarodowy to *osoba, która podróżuje do kraju nie będącego miejscem jej stałego zamieszkania ani codziennym otoczeniem na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanej miejscowości.*[7]

Turysta zagraniczny to *odwiedzający, który przynajmniej przez jedną noc korzysta z publicznych bądź prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju.*[8]

Odwiedzający jednodniowy to *odwiedzający, który nie korzysta z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju.*[9]

Cele wizyty (pobytu lub podróży) ujmuje się w sześciu podstawowych grupach:
1. Wypoczynek, rekreacja, wakacje.
2. Odwiedziny u krewnych i znajomych.
3. Sprawy zawodowe, interesy.
4. Cele zdrowotne.
5. Cele religijne, pielgrzymki.
6. Inne.

Konsumpcja turystyczna to *wartość dóbr i usług użytych w celu bezpośredniego zaspokojenia potrzeb jednostek turystycznych (odwiedzających). Pojęcie konsumpcji turystycznej, poza przypadkiem, kiedy ma związek z pośrednią konsumpcją przedsiębiorstw, jest zgodne z pojęciem konsumpcji finalnej w krajowym rachunku ekonomicznym, bez względu na rodzaj konsumenta.*[10]

Wydatki na turystykę są definiowane *jako całkowite wydatki konsumpcyjne poniesione przez odwiedzającego lub w jego imieniu na jego podróż oraz pobyt w miejscu docelowym.*[11] Pojęcie wydatków

[6] *Terminologia turystyczna* ..., op. cit., s. 5.
[7] *Terminologia turystyczna*..., op. cit., s. 8.
[8] *Terminologia turystyczna*..., op. cit., s. 8.
[9] *Terminologia turystyczna*..., op. cit., s. 8. Do tej grupy należą także: uczestnicy rejsów, czyli osoby, które przyjeżdżają do danego kraju statkiem wycieczkowym i nocują na pokładzie statku, nawet jeśli statek pozostaje w porcie przez kilka dni oraz członkowie załóg, jeśli nie nocują w kraju przeznaczenia.
[10] *Terminologia turystyczna*..., op. cit., s. 21.
[11] *Terminologia turystyczna*..., op. cit., s. 21.

na turystykę obejmuje bardzo wiele pozycji, począwszy od zakupu dóbr i usług konsumpcyjnych związanych z podróżą i pobytem, kończąc zaś na zakupie drobnych przedmiotów osobistego użytku, pamiątek i prezentów dla rodziny i przyjaciół. Wydatki, które należy wykluczyć z grupy wydatków na turystykę, to:

- zakupy w celach handlowych, tj. w celu odsprzedania, niezależnie od kategorii odwiedzających, a także zakupy dokonywane przez osoby będące w podróży służbowej na zlecenie pracodawców;
- inwestycje kapitałowe i transakcje zawarte przez gości, takie jak zakup ziemi, mieszkań, nieruchomości, dzieł sztuki i inne poważne zakupy (np. samochód, przyczepa, łódka, domek letniskowy), nawet jeśli w przyszłości miałyby być wykorzystane w podróży turystycznej;
- gotówka dawana krewnym lub przyjaciołom w czasie urlopu, nie będąca opłatą za dobra lub usługi turystyczne, a także darowizny dla instytucji.

Pakiet turystyczny obejmuje sprzedaż łączonych usług turystycznych, w których skład wchodzi przynajmniej zakwaterowanie i transport. Do pakietów turystycznych włączane są często także inne usługi turystyczne: wyżywienie, wycieczki autokarowe, wynajem samochodów, bilety do muzeów czy innych atrakcji turystycznych.[12] Pakiety turystyczne sprzedawane są przez touroperatorów, lokalne biura podróży, banki, duże domy towarowe itp. Klienci kupujący pakiety turystyczne mają bardzo ograniczoną informację (bądź nie mają jej w ogóle) na temat kosztów poszczególnych usług wchodzących w skład pakietu. Tak więc wydatki ponoszone na zakup pakietów muszą być analizowane osobno. WTO zaleca, aby wtedy, kiedy jest to możliwe, dzielić wydatki poniesione na zakup pakietów na poszczególne rodzaje (noclegi, wyżywienie, transport, rekreacja, kultura, sport, zakupy i inne).

Lokalizacja wydatków w czasie i przestrzeni:

- wydatki poprzedzające podróż, niezbędne do jej przygotowania i podjęcia;
- wydatki ponoszone w trakcie podróży i pobytu w odwiedzanych miejscach;
- wydatki związane z podróżą zagraniczną poniesione po powrocie do kraju.[13]

Kategorie wydatków na turystykę. WTO proponuje podział wydatków na turystykę na następujące główne kategorie:

- podróże, wakacje i wycieczki zorganizowane (pakiety turystyczne)
- noclegi
- wyżywienie
- transport
- rekreacja, kultura, sport
- zakupy
- inne.[14]

Wydatki na zakwaterowanie obejmują zwłaszcza: [15]

---

[12] *Concepts, Definitions and Classifications for Tourism Statistics. A Technical Manual.* WTO, Madryt 1995, s. 89.
[13] *Terminologia turystyczna...*, op. cit., s. 21.
[14] *Terminologia turystyczna...*, op. cit., s. 22.
[15] *Collection of Tourism Expenditure Statistics. A Technical Manual.* WTO, Madryt 1995, s. 25 i dalsze.

1. Koszty noclegów w turystycznych zakładach zakwaterowania zbiorowego (tzn. hotelach i innych obiektach hotelarskich, ośrodkach wypoczynkowych, ośrodkach konferencyjnych, sanatoriach, na obozach wakacyjnych, campingach, polach namiotowych itp.
2. Opłaty za korzystanie z wynajętych prywatnych turystycznych miejsc zakwaterowania (np. „drugie domy" lub apartamenty znajomych).
3. Koszty ponoszone z tytułu korzystania z własnych prywatnych turystycznych miejsc zakwaterowania (np. własnych „drugich domów" i apartamentów, willi, domków turystycznych) - wykorzystywanych podczas podróży turystycznych.
4. Opłaty za utrzymanie przyczep campingowych, łodzi kabinowych służących do celów noclegowych, koszty ich konserwacji i napraw, koszty korzystania z campingów i przystani.
5. Koszty wynajmu przyczep campingowych i „domów na kółkach".
6. Koszty częściowego lub całkowitego wyżywienia, jeśli w sposób nierozerwalny są one związane z usługami noclegowymi (np. koszty śniadania w przypadku usług „bed and breakfast").
7. Koszty korzystania z noclegów w środkach transportu publicznego (np. pociągach), jeśli opłata za nocleg jest oddzielona od kosztów przejazdu. Jeśli opłata za nocleg jest nieodłączną częścią składową taryfy za przejazd, powinna być włączona do kosztów transportu.

Wydatki na wyżywienie obejmują:[16]

1. Wydatki na żywność i napoje w restauracjach, barach, kawiarniach itp.
2. Koszty wyżywienia w miejscach zakwaterowania pod warunkiem, że mogą być oddzielone od opłat za noclegi.
3. Wydatki na żywność i napoje ponoszone w środkach transportu, jeśli są naliczane oddzielnie; jeśli koszty wyżywienia są włączone do taryfy za przejazd, wchodzą w skład wydatków na transport.
4. Wydatki na artykuły żywnościowe i napoje nabywane w sklepach i punktach gastronomicznych.

Wydatki na transport obejmują:[17]

- koszty przejazdu z i powrotu do miejsca stałego zamieszkania turysty;
- koszty transportu w miejscu pobytu turysty;
- koszty podróży podejmowanych z miejsca pobytu (np. koszty wycieczek autokarowych).

W skład wydatków na transport wchodzą zwłaszcza:

- koszty biletów i opłat za korzystanie z publicznych środków transportu (samolotów, pociągów, autobusów, statków, taksówek itp.);
- koszty paliwa i inne bieżące koszty związane z wykorzystaniem w trakcie podróży prywatnych środków transportu;
- koszty napraw i niezbędnych zakupów części do pojazdów;
- koszty wynajmu środków transportu;
- wydatki na parkowanie pojazdów, opłaty lotniskowe itp.

Wydatki na rekreację, kulturę, sport.[18] Do tej grupy zaliczane są wszystkie wydatki związane z podjęciem aktywności rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, włączając w to koszty wynajęcia niezbędnego sprzętu. WTO zaleca zaliczanie do tej grupy zwłaszcza:

[16] *Collection of Tourism Expenditure Statistics...*, op. cit., s .26.
[17] *Collection of Tourism Expenditure Statistics...*, op. cit., s. .26 i 27.
[18] *Collection of Tourism Expenditure Statistics...*, op. cit., s .28.

- wydatków na bilety wstępu na mecze i imprezy sportowe, wydarzenia kulturalne, do muzeów i parków różnego rodzaju;
- opłat za korzystanie ze sprzętu oraz z urządzeń rekreacyjnych i sportowych;
- biletów wstępu do miejsc rozrywki: dyskotek, klubów nocnych, salonów gier itp.;
- kosztów zakupu i napraw drobnego sprzętu rekreacyjnego i sportowego;
- kosztów zakupu paliwa i innych kosztów bieżących związanych z wykorzystywaniem własnych urządzeń rekreacyjnych i sportowych;
- opłat za naukę korzystania ze sprzętu rekreacyjnego bądź uprawiania sportów rekreacyjnych (np. narciarstwo, nurkowanie), zarówno ponoszonych w czasie wyjazdu, jak i poprzedzających wyjazd.
- wydatków na krótkie wycieczki podejmowane w czasie pobytu, kosztów opłacania przewodników.

Wydatki na zakupy.[19] Ta pozycja obejmuje wydatki na zakupy towarów (ale nie usług), dokonywane przed podróżą lub podczas podróży, z wyjątkiem: zakupów żywności i napojów (patrz: *wydatki na wyżywienie*), zakupów związanych z wydatkami na transport (patrz: *wydatki na transport*) oraz dużych zakupów o charakterze inwestycyjnym (takich jak: zakup gruntów, budynków i innych nieruchomości, samochodów, przyczep campingowych, łodzi), nawet gdyby w przyszłości miały być przeznaczone do celów turystycznych. Ta pozycja nie obejmuje również wydatków na zakup towarów z zamiarem ich odsprzedania oraz zakupu przedmiotów o dużej wartości (dzieł sztuki, biżuterii) w celach inwestycyjnych. Do wydatków na zakupy wlicza się natomiast zakupy w strefach wolnocłowych.

Inne wydatki[20] to koszty zakupu usług (ale nie towarów), nie uwzględnionych w pozycjach: *zakwaterowanie, wyżywienie, transport, usługi rekreacyjne, kulturalne i sportowe*. Przykładowo można tu wymienić takie wydatki, jak:

- opłaty pobierane przy wymianie walut oraz realizacji czeków podróżnych;
- koszty ubezpieczenia;
- opłaty telekomunikacyjne (znaczki pocztowe, opłaty telefoniczne);
- koszty wywoływania filmów i naświetlania odbitek;
- usługi osobiste (fryzjerskie, masaże, sauna, pralnia itp.).

Przychody z turystyki przyjazdowej określane są jako *wydatki osób odwiedzających dany kraj, włączając w to opłaty za transport międzynarodowy na rzecz miejscowych przewoźników. Należy do nich zaliczyć wszystkie przedpłaty na dobra i usługi odbierane w kraju docelowym. W praktyce należy do nich również zaliczyć przychody od odwiedzających jednodniowych, poza przypadkami, kiedy są one na tyle istotne, że usprawiedliwia to ich wyodrębnienie. Ze względu na zgodność z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego dotyczącymi bilansu płatniczego, przychody z tytułu przewozów międzynarodowych powinny być klasyfikowane osobno.*[21]

[19] *Collection of Tourism Expenditure Statistics...*, op. cit., s. 28-29.
[20] *Collection of Tourism Expenditure Statistics...*, op. cit., s. 29-30.
[21] *Terminologia turystyczna...*, op. cit., s. 21.

Literatura:

[1] Bartoszewicz W.: *Turystyka przyjazdowa do Polski w 1996 r. Raport z badań granicznych.* Instytut Turystyki, Warszawa 1997.

[2] *Collection of Tourism Expenditure Statistics. A Technical Manual.* WTO, Madryt 1995.

[3] Kuszewska R: *Wydatki turystów zagranicznych w Polsce w 1993 r.* Instytut Turystyki, Warszawa 1994.

[4] *Podstawowe definicje i klasyfikacje w statystyce turystyki.* Instytut Turystyki, Warszawa 1992.

[5] *Polski Rynek Kapitałowy.* Biuletyn Centralnego Biura Maklerskiego Banku Pekao S.A. Warszawa 1996.

[6] *Progress and Priorities 1996. Travel and Tourism. The World's Largest Generator of Jobs.* WTCC 1997.

[7] *Ruch graniczny i wydatki cudzoziemców w Polsce w 1995 r.* Studia i analizy statystyczne. GUS, Warszawa 1996.

[8] *Satellite Account for Tourism.* WTO 1996.

[9] Skalska T.: *Turystyka przyjazdowa do Polski w 1995 r.* Część II: *Wydatki turystów zagranicznych w Polsce w 1995 r.* Instytut Turystyki, Warszawa 1996.

[10] *Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO.* ONZ-WTO, Warszawa 1995.

[11] *Turystyka Polska 1996.* UKFiT, Warszawa 1997.

[12] Zbieć E.: *Wydatki cudzoziemców w Polsce.* Warszawa 1996, masz.

Aneks tabelaryczny

Tab.1 Struktura badanej próby w 1996 r.

Wyszczególnienie	Liczba ankiet	Liczba osób
Łącznie	21158	47644
w tym:		
turyści	11090	24851
odwiedzający jednodniowi	10068	22793

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 2 Struktura badanych turystów według wybranych cech podróży (w %)

Wyszczególnienie	1996
RAZEM	100.00
Wg liczby podróżujących osób:	
samotnie	14,27
z rodziną, znajomymi	85,67
w tym z dziećmi	27,27
Wg organizatora:	
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	4,79
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	4,61
indywidualnie, bez pośredników	88,86
Wg celu podróży:	
turystyczny, wypoczynek	26,11
odwiedziny u krewnych, znajom.	16,55
służbowy, zawodowy, biznes	32,62
dorywcza praca	0,74
zakupy	5,41
cele religijne	1,56
tranzyt	7,83
inne	2,17
Wg rodzaju noclegów:	
hotele, motele	39,84
pensjonaty, kwatery prywatne	27,38
campingi, pola namiotowe	4,29
mieszkanie rodziny, znajomych	15,71
inne	6,35
Wg środków transportu:	
samolot	4,04
samochód osobowy	77,04
samochód ciężarowy, bagaż.	4,25
pociąg	7,64
prom, statek	2,39
autokar	3,83
pieszo, rower	0,04

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 3 Wydatki turystów zagranicznych w 1996 r. według krajów (w USD)

Kraje	Długość pobytu (noce)	Wydatki/os.	Wydatki/os. dziennie
Ogółem (średnia ważona)	5,5	213	39
Niemcy	5,4	247	42
Czechy	6,2	96	15
Słowacja	5,8	108	17
Ukraina	3,0	74	27
Białoruś	3,4	87	27
Litwa	3,2	136	38
Rosja	4,0	312	78
Austria	8,3	206	25
Beneluks	6,4	307	48
Francja	6,0	266	41
Skandynawia	7,3	275	36
USA	18,0*	918	51
W. Brytania	5,5	268	43
Włochy	6,6	317	47
Pozostałe kraje	8,2	429	53

**Wg badań W. Bartoszewicza*

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 4 Wydatki turystów według wybranych cech podróży w 1996 r.

Wyszczególnienie	Przeciętne wydatki na osobę (w USD)	Przeciętne wydatki na 1 dzień pobytu (w USD)
RAZEM	213	39
Wg liczby osób:		
samotnie	405	77
z rodziną, znajomymi	180	33
w tym z dziećmi	238	33
Wg organizatora:		
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	315	50
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	317	45
indywidualnie, bez pośredników	200	38
Wg celu podróży:		
turystyczny, wypoczynek	262	35
odwiedziny u krewnych, znajom.	225	33
służbowy, zawodowy, biznes	157	40
dorywcza praca	160	17
zakupy	287	85
cele religijne	158	36
tranzyt	120	50
inne	349	54
Wg rodzaju noclegów:		
hotele, motele	248	48
pensjonaty, kwatery prywatne	152	30
campingi, pola namiotowe	216	28
mieszkanie rodziny, znajomych	226	35
inne	139	32
Wg środków transportu:		
samolot	765	50
samochód osobowy	182	37
samochód ciężarowy, bagaż.	156	41
pociąg	189	39
prom, statek	375	42
autokar	232	53
pieszo, rower	137	21

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 5 Dzienne wydatki turystów z wybranych krajów w 1996 r. (w USD) według wybranych cech podróży

Wyszczególnienie	Niemcy	Europa Zachodnia	Czechy Słowacja	Rosja	b.ZSRR (bez Rosji)	Kraje zamorskie*
RAZEM	42	40	16	78	32	65
Wg liczby osób:						
samotnie	74	71	35	173	48	116
z rodziną, znajomymi	38	34	13	63	29	34
w tym z dziećmi	38	33	11	59	27	27
Wg organizatora:						
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	32	46	21	79	57	93
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	34	36	13	196	49	100
indywidualnie, bez pośredników	43	40	15	71	28	60
Wg celu podróży:						
turystyczny, wypoczynek	41	36	14	53	41	59
odwiedziny u krewnych, znajom.	35	34	10	29	17	47
służbowy, zawodowy, biznes	49	48	19	77	26	93
dorywcza praca	45	52	4	10	12	58
zakupy	68	72	83	107	60	0
cele religijne	48	33	7	50	18	37
tranzyt	37	50	21	107	49	114
inne	48	48	59	50	27	179
Wg rodzaju noclegów:						
hotele, motele	44	49	16	139	55	81
pensjonaty, kwatery prywatne	42	28	14	38	23	42
campingi, pola namiotowe	39	25	12	38	29	73
mieszkanie rodziny, znajomych	40	33	29	30	21	43
inne	33	38	20	50	25	39
Wg środków transportu:						
samolot	33	40	-	117	106	64
samochód osobowy	43	40	16	98	25	68
samochód ciężarowy, bagaż.	34	50	30	20	42	98
pociąg	51	32	9	48	38	-
prom, statek	63	41	36	-	-	34
autokar	19	46	7	79	65	147
pieszo, rower	81	16	-	-	2	-

* *USA, Kanada, Australia, Japonia*

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 6 Przeciętne wydatki turystów z wybranych krajów w 1996 r. na osobę (w USD) według wybranych cech podróży

Wyszczególnienie	Niemcy	Europa Zach.	Czechy Słowacja	Rosja	b.ZSRR (bez Rosji)	Kraje zamorskie*
RAZEM	247	275	99	312	96	925
Wg liczby osób:						
samotnie	311	429	194	762	198	1794
z rodziną, znajomymi	235	240	84	248	86	460
w tym z dziećmi	267	262	71	281	94	389
Wg organizatora:						
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	281	339	148	369	250	914
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	228	280	137	600	219	543
indywidualnie, bez pośredników	245	270	94	280	84	960
Wg celu podróży:						
turystyczny, wypoczynek	305	285	104	247	215	532
odwiedziny u krewnych, znajom.	225	242	59	128	67	809
służbowy, zawodowy, biznes	216	326	112	257	66	1362
dorywcza praca	189	373	121	202	103	173
zakupy	244	325	169	468	178	0
cele religijne	196	152	22	50	96	233
tranzyt	79	117	39	265	128	267
inne	317	332	67	218	98	697
Wg rodzaju noclegów:						
hotele, motele	222	275	103	565	167	734
pensjonaty, kwatery prywatne	287	271	98	159	64	1118
campingi, pola namiotowe	414	245	84	211	176	363
mieszkanie rodziny, znajomych	249	245	154	145	81	775
inne	208	336	171	167	62	493
Wg środków transportu:						
samolot	371	554	-	1228	875	1168
samochód osobowy	248	241	98	268	68	446
samochód ciężarowy, bagaż.	110	204	171	50	174	512
pociąg	298	323	71	311	136	-
prom, statek	621	361	72	-	-	625
autokar	130	201	39	300	262	625
pieszo, rower	162	184	-	-	5	-

* *USA, Kanada, Australia, Japonia*

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 7 Struktura wydatków turystów indywidualnych według krajów (w %)

Kraje	Noclegi	Wyżywienie	Transport	Usługi rekreacyjne	Zakupy, upominki	Inne wydatki	Brak danych	Razem
Ogółem	25,2	21,0	12,9	9,6	22,6	5,3	3,4	100,0
Niemcy	26,4	23,7	12,8	11,5	18,0	6,6	1,1	100,0
Czechy	43,1	28,0	2,3	1,5	23,4	0,8	0,9	100,0
Słowacja	35,1	23,4	5,0	2,4	32,8	0,1	1,2	100,0
Czechy i Słow.	41,0	26,8	3,0	1,8	25,9	0,6	1,0	100,0
Białoruś	16,4	8,6	10,5	0,1	59,6	1,9	2,9	100,0
Litwa	9,7	6,3	5,7	0,5	70,1	3,4	4,3	100,0
Rosja	10,6	7,8	5,0	3,7	55,9	2,4	14,7	100,0
Ukraina	19,1	8,8	15,8	0,2	49,6	2,2	4,2	100,0
b. ZSRR razem*	15,6	8,0	11,3	0,2	58,4	2,5	4,0	100,0
Austria	32,9	24,2	14,8	7,3	14,8	4,9	1,1	100,0
Beneluks	29,5	22,5	18,8	10,6	10,3	5,4	2,8	100,0
Francja	26,4	25,3	14,8	13,7	11,0	3,8	4,9	100,0
Skandynawia	25,2	20,8	20,8	9,8	16,5	5,8	1,1	100,0
USA	23,1	22,9	16,6	11,3	17,1	7,3	1,7	100,0
W. Brytania	29,7	24,2	13,1	11,8	14,7	4,4	2,0	100,0
Kraje Europy Zachodniej	28,0	23,6	16,1	11,5	13,5	4,7	2,7	100,0

* *Bez Rosji*

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 8 Rozkład wydatków turystów na osobę w wybranych krajach lub grupach krajów (w %)

Przedziały (w USD)	1996 ogółem	Niemcy	Europa Zach.	Czechy Słowacja	Rosja	b.ZSRR (bez Rosji)	Kraje zamorskie
poniżej 25	14,5	1,6	4,1	16,5	9,8	42,2	0,0
25,1 - 50,0	10,2	6,2	5,4	18,7	13,0	18,0	0,0
50,1 - 75,0	9,0	10,0	7,3	16,8	10,7	7,8	2,8
75,1 - 100,0	9,4	8,8	9,6	13,4	11,6	8,8	6,8
100,1 - 150,0	11,7	13,8	11,9	16,0	9,8	8,3	2,8
150,1 - 200,0	9,3	12,3	11,6	6,8	8,1	4,3	9,1
200,1 - 250,0	6,0	8,5	7,8	2,4	5,2	2,1	6,3
250,1 - 300,0	6,7	11,9	7,5	2,5	1,2	1,6	6,8
300,1 - 400,0	8,1	10,4	12,7	3,9	6,1	2,0	11,4
400,1 - 500,0	4,5	4,7	8,1	0,6	5,2	1,3	5,7
500,1 - 600,0	2,6	3,2	3,7	0,3	3,2	0,9	4,5
600,1 - 700,0	2,5	4,4	2,6	0,3	3,5	0,4	3,4
700,1 - 800,0	0,9	0,9	1,6	0,3	0,9	0,2	4,0
800,1 - 900,0	0,8	1,5	0,9	0,0	0,3	0,1	4,0
900,1 - 1000,0	1,2	0,3	1,8	0,6	3,2	1,0	6,3
powyżej 1000,0	2,5	1,5	3,4	0,8	8,1	1,0	25,0

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 9 Rozkład wydatków dziennych w wybranych krajach lub grupach krajów w %

Przedziały (w USD)	1996 ogółem	Niemcy	Europa Zach.	Czechy Słowacja	Rosja	b.ZSRR (bez Rosji)	Kraje zamorskie*
poniżej 10,0	18,2	4,1	9,6	36,3	8,1	41,6	3,4
10,1 - 20,0	18,2	13,9	16,1	31,8	11,3	22,4	17,0
20,1 - 30,0	14,2	16,6	13,9	11,5	19,1	11,4	14,2
30,1 - 40,0	12,0	15,8	12,9	7,1	11,0	7,5	15,3
40,1 - 50,0	8,2	10,4	9,8	4,6	9,5	1,7	9,1
50,1 - 60,0	5,3	8,8	5,8	1,6	5,5	1,9	5,1
60,1 - 70,0	4,8	7,7	5,4	1,7	2,9	1,8	4,0
70,1 - 80,0	2,8	3,0	5,2	0,6	4,0	0,9	0,6
80,1 - 90,0	2,4	4,0	2,9	0,8	1,4	0,5	2,8
90,1 - 100,0	2,6	3,2	3,7	0,9	4,6	1,1	1,1
100,1 - 110,0	1,3	2,5	1,9	0,5	0,9	0,0	0,0
110,1 - 120,0	1,2	1,5	1,9	0,5	0,9	0,5	2,8
120,1 - 130,0	1,1	1,3	1,6	0,0	1,4	0,5	1,1
130,1 - 140,0	1,2	2,2	1,2	0,0	0,9	0,2	2,3
140,1 - 150,0	0,7	0,5	1,1	0,2	0,9	0,4	1,1
150,1 - 200,0	2,4	2,4	3,1	0,6	3,5	1,7	3,4
200,1 - 500,0	2,8	1,8	3,6	0,8	10,7	1,9	10,8
powyżej 500	0,7	0,2	0,4	0,6	3,5	0,7	5,7

* *USA, Kanada, Australia, Japonia*

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 10 Wydatki odwiedzających jednodniowych według krajów (w USD)

Wyszczególnienie	Niemcy	Czechy	Słowacja	Białoruś	Ukraina	Litwa	Rosja	1996 średnia ważona
Razem	79	43	50	44	46	41	160	66
Wg liczby osób:								
samotnie	81	44	63	107	78	109	187	63
z rodziną,znajom.	78	43	49	39	43	34	158	64
Wg celu podróży:								
przejazd tranzyt.	63	24	26	47	40	27	60	44
turyst./prywat.	73	39	55	56	73	36	295	64
służb./handlowy	90	54	51	38	39	82	163	71
Wg środka transp.								
samochód osob.	79	41	49	37	44	43	153	65
kolej	-	-	-	45	21	24	94	43
autokar	114	167	-	50	103	44	128	88

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 11 Wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1995-1996 (w USD)

Kraje	1995	1996	1995=100
Ogółem	58	66	113,8
Niemcy	67	79	117,9
Czechy	35	43	122,9
Słowacja	25	50	200,0
Białoruś	77	44	57,1
Litwa	67	41	68,7
Rosja	79	160	51,9
Ukraina	92	46	173,9

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 12 Wielkość i struktura wydatków cudzoziemców w Polsce w 1996 r. według krajów (rachunek szacunkowy)

Kraj		Przyjazdy ogółem (tys.osób)	Przyjazdy przeszac. (tys. osób)	Wydatki na osobę (USD)	Wydatki razem (mln USD)
Niemcy:	turyści	5800	5800	247	1432,6
	jednodniowi	40913	36822	79	2908,9
Czechy:	turyści	488	488	96	46,8
	jednodniowi	18039	16235	43	698,1
Słowacja:	turyści	144	144	108	15,6
	jednodniowi	5279	4751	50	237,6
Rosja:	turyści	1968	1870	335	626,5
	jednodniowi	198	178	160	28,5
Białoruś:	turyści	2350	1880	87	163,6
	jednodniowi	1459	1313	44	57,8
Ukraina:	turyści	3300	2640	74	195,4
	jednodniowi	1913	1722	46	79,2
Litwa :	turyści	1002	902	136	122,7
	jednodniowi	406	365	41	15,0
Inne-b.ZSRR:	turyści	923	831	419	348,0
	jednodniowi	219	197	65	12,4
USA[a]		217	217	918	199,2
Francja		303	303	266	80,6
Beneluks		500	500	307	153,5
W. Brytania		217	217	268	58,2
Skandynawia		451	451	275	124,0
Austria		389	389	206	80,1
Pozostałe kraje		961	961	338	324,7
RAZEM		87439	79176	99	8009,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i badań Instytutu Turystyki

[a]Badania przeprowadzone wśród turystów z USA wykazały dość znaczną, trudną do wyjaśnienia rozbieżność pomiędzy zanotowaną długością pobytu a analogiczną wartością notowaną w latach poprzednich oraz w równolegle realizowanych badaniach granicznych (por. W. Bartoszewicz: *Turystyka przyjazdowa do Polski w 1996 r. Raport z badań granicznych*. Instytut Turystyki, Warszawa 1997). W prezentowanych tu szacunkach, dla turystów z USA przyjęto długość pobytu zanotowaną w badaniach W. Bartoszewicza.

Tab. 13 Wpływy dewizowe Polski z turystyki przyjazdowej w latach 1995-1996 według krajów

Kraj	1995		1996	
	mln USD	ogółem=100	mln USD	ogółem=100
Niemcy	3625,6	56,7	4341,5	54,2
Czechy	504,7	7,9	744,9	9,3
Słowacja	105,4	1,7	253,2	3,2
Rosja	346,2	5,4	655,0	8,2
Białoruś	236,8	3,7	221,4	2,8
Ukraina	467,8	7,3	274,6	3,4
Litwa	72,2	1,1	137,7	1,7
Pozostałe kraje b.ZSRR	61,4	1,0	360,4	4,5
USA	187,5	2,9	199,2	2,5
Francja	50,4	0,8	80,6	1,0
Beneluks	124,0	1,9	153,5	1,9
W. Brytania	50,9	0,8	58,2	0,7
Skandynawia	79,0	1,3	124,0	1,6
Austria	123,1	1,9	80,1	1,0
Inne kraje	357,1	5,6	324,7	4,0
OGÓŁEM	6392,1	100,0	8009,0	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i badań Instytutu Turystyki

Tab. 14 Struktura przychodów latach 1995-1996 według źródeł pochodzenia

Źródła pochodzenia	1995		1996	
	mln USD	udział %	mln USD	udział %
1. Wydatki cudzoziemców w Polsce	6392,1	96,6	8009,0	94,8
w tym:				
- turystów	3094,8	46,8	3971,5	47,0
- odwiedzających jednodniowych	3297,3	49,8	4037,5	47,8
2.Płatności rejestrowane przez NBP	222,0	3,4	435,0	5,2
RAZEM	6614,1	100,0	8444,0	100,0

Źródło: pkt 1 - szacunki Instytutu Turystyki

pkt 2 - dane Narodowego Banku Polskiego

Tab. 15 Wydatki turystów przyjeżdżających indywidualnie bez pośredników (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnie wydatki na osobę	Średnie wydatki na dzień
Noclegi	52,12	9,64
Wyżywienie	43,38	8,02
Transport	26,60	4,92
Usługi rekreacyjne	19,77	3,65
Zakupy, upominki	46,90	8,67
Inne wydatki	10,90	2,01

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 16 Wydatki turystów z Niemiec (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	5,4	246,71	42,10
Wg liczby osób:			
samotnie	4,2	311,07	74,24
z rodziną, znajomymi	5,9	235,00	38,11
w tym z dziećmi	6,9	267,44	37,51
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	9,2	280,97	31,89
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,4	227,54	33,64
indywidualnie, bez pośredników	5,2	244,91	43,11
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,0	305,40	40,93
odwiedziny u krewnych, znajom.	6,0	224,91	35,07
służbowy, zawodowy, biznes	4,3	216,49	49,24
dorywcza praca	4,5	188,57	44,75
zakupy	3,5	244,47	67,92
cele religijne	4,0	196,31	48,20
tranzyt	2,1	79,09	36,98
inne	6,1	316,53	47,94
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	4,7	222,29	44,39
pensjonaty, kwatery prywatne	6,2	286,83	42,35
campingi, pola namiotowe	9,6	413,72	38,96
mieszkanie rodziny, znajom.	5,7	249,49	40,26
inne	5,8	208,24	32,88
Wg środków transportu:			
samolot	10,5	370,70	33,36
samochód osobowy	5,2	248,46	42,76
sam. ciężarowy, bagażówka	3,1	110,31	34,36
pociąg	5,4	297,66	51,24
prom, statek	9,3	620,90	62,90
autokar	6,9	130,19	18,57
pieszo, rower	2,0	162,00	81,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 17 Wydatki turystów z Czech (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	6,2	95,94	15,06
Wg liczby osób:			
samotnie	6,0	194,66	32,67
z rodziną, znajomymi	6,2	80,42	12,49
w tym z dziećmi	6,8	72,46	10.49
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	6,1	80,87	13,00
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	9,1	129,25	13,46
indywidualnie, bez pośredników	6,1	95,08	14,98
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,4	101,14	13,51
odwiedziny u krewnych, znajom.	5,8	63,54	10,27
służbowy, zawodowy, biznes	7,4	117,73	18,13
dorywcza praca	31,0	130,00	4,19
zakupy	1,7	139,90	88,57
cele religijne	5,0	24,67	6,17
tranzyt	2,0	40,08	21,32
inne	1,2	66,88	59,44
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	6,3	99,15	14,85
pensjonaty, kwatery prywatne	7,0	98,10	13,88
campingi, pola namiotowe	7,0	85,79	11,64
mieszkanie rodziny, znajom.	4,6	159,22	28,86
inne	23,3	243,45	16,53
Wg środków transportu:			
samolot	8,1	202,38	22,18
samochód osobowy	6,2	97,15	15,40
sam. ciężarowy, bagażówka	4,8	129,13	20,39
pociąg	7,1	73,43	9,20
prom, statek	2,0	72,00	36,00
autokar	5,6	36,16	6,51
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 18 Wydatki turystów ze Słowacji (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	5,8	107,64	17,49
Wg liczby osób:			
samotnie	4,4	191,11	43,83
z rodziną, znajomymi	6,5	92,35	14,24
w tym z dziećmi	6,2	68,24	11,03
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	10,4	480,67	44,60
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	12,7	147,31	11,61
indywidualnie, bez pośredników	5,5	92,70	15,88
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	8,0	112,51	13,91
odwiedziny u krewnych, znajom.	5,8	43,92	7,46
służbowy, zawodowy, biznes	4,4	97,50	22,05
dorywcza praca	31,0	111,00	3,58
zakupy	2,8	240,83	75,39
cele religijne	2,5	20,25	8,10
tranzyt	2,0	37,71	18,86
inne	0,0	0,00	0,00
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	5,8	117,27	18,49
pensjonaty, kwatery prywatne	6,2	98,75	15,14
campingi, pola namiotowe	6,9	79,06	11,60
mieszkanie rodziny, znajom.	5,6	147,17	28,12
inne	2,9	104,17	36,76
Wg środków transportu:			
samolot	3,0	180,00	60,00
samochód osobowy	5,8	98,47	16,06
sam. ciężarowy, bagażówka	4,2	220,52	43,41
pociąg	0,0	0,00	0,00
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	7,0	71,67	10,24
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 19 Wydatki turystów z Białorusi (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	3,4	86,52	27,32
Wg liczby osób:			
samotnie	4,9	251,45	51,64
z rodziną, znajomymi	3,0	73,34	24,18
w tym z dziećmi	5,1	187,64	35,60
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	4,6	205,39	43,96
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	3,3	361,76	109,82
indywidualnie, bez pośredników	3,3	80,92	25,98
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	5,0	235,92	47,31
odwiedziny u krewnych, znajom.	4,7	63,11	13,11
służbowy, zawodowy, biznes	2,7	51,59	19,59
dorywcza praca	8,3	412,50	50,00
zakupy	3,3	171,01	50,66
cele religijne	7,0	200,00	28,57
tranzyt	2,9	50,65	17,93
inne	4,3	97,50	22,94
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	3,4	188,33	60,06
pensjonaty, kwatery prywatne	2,8	60,06	22,34
campingi, pola namiotowe	6,0	219,10	35,31
mieszkanie rodziny, znajom.	4,9	94,47	21,32
inne	2,7	92,39	32,16
Wg środków transportu:			
samolot	9,8	452,63	51,00
samochód osobowy	2,9	58,01	21,83
sam. ciężarowy, bagażówka	4,2	136,32	31,90
pociąg	3,7	102,90	29,18
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	4,4	213,86	47,19
pieszo, rower	3,0	5,00	1,67

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 20 Wydatki turystów z Litwy (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	3,2	136,02	38,30
Wg liczby osób:			
samotnie	2,6	174,18	67,47
z rodziną, znajomymi	3,5	129,83	35,27
w tym z dziećmi	4,7	111,27	23,38
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	3,5	181,83	36,07
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	2,4	86,61	34,15
indywidualnie, bez pośredników	3,3	133,60	37,26
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	0,0	0,00	0,00
odwiedziny u krewnych, znajom.	2,4	184,45	68,06
służbowy, zawodowy, biznes	3,6	206,61	56,02
dorywcza praca	1,0	50,00	50,00
zakupy	2,0	102,29	50,57
cele religijne	5,1	93,64	17,91
tranzyt	2,2	86,81	39,46
inne	2,6	77,29	28,47
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	3,0	104,78	34,93
pensjonaty, kwatery prywatne	4,6	99,88	20,13
campingi, pola namiotowe	5,8	144,42	26,66
mieszkanie rodziny, znajom.	2,9	140,01	42,33
inne	2,4	120,80	49,73
Wg środków transportu:			
samolot	0,0	0,00	0,00
samochód osobowy	3,2	119,25	33,82
sam. ciężarowy, bagażówka	3,7	166,91	39,98
pociąg	0,0	0,00	0,00
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	2,4	302,77	114,25
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 21 Wydatki turystów z Rosji (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	4,0	334,75	83,91
Wg liczby osób:			
samotnie	4,4	938,33	212,20
z rodziną, znajomymi	3,8	247,50	63,02
w tym z dziećmi	4,9	281,16	59,09
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	3,9	479,46	102,00
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	3,3	600,10	196,11
indywidualnie, bez pośredników	4,2	279,58	70,99
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	3,7	247,26	52,68
odwiedziny u krewnych, znajom.	4,7	127,54	28,80
służbowy, zawodowy, biznes	3,7	257,28	77,06
dorywcza praca	32,3	202,43	9,91
zakupy	4,3	586,21	133,41
cele religijne	1,0	50,00	50,00
tranzyt	2,5	264,99	107,43
inne	5,0	218,06	50,09
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	3,6	626,63	153,84
pensjonaty, kwatery prywatne	4,9	158,66	38,46
campingi, pola namiotowe	5,8	210,85	37,84
mieszkanie rodziny, znajom.	5,1	145,26	30,36
inne	3,0	167,09	50,13
Wg środków transportu:			
samolot	9,9	1749,78	169,33
samochód osobowy	2,7	267,89	98,37
sam. ciężarowy, bagażówka	2,5	50,16	20,18
pociąg	6,3	311,02	48,39
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	3,2	299,81	78,50
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 22 Wydatki turystów z Ukrainy (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	3,0	73,98	26,78
Wg liczby osób:			
samotnie	4,2	159,14	38,11
z rodziną, znajomymi	2,6	64,30	24,73
w tym z dziećmi	2,5	47,24	18,99
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	4,7	234,59	59,18
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	15,0	233,57	18,27
indywidualnie, bez pośredników	2,8	60,96	23,07
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	4,9	177,10	36,17
odwiedziny u krewnych, znajom.	3,8	32,12	8,49
służbowy, zawodowy, biznes	2,4	52,14	21,89
dorywcza praca	8,8	81,93	9,88
zakupy	2,8	438,28	156,91
cele religijne	0,0	0,00	0,00
tranzyt	2,9	180,32	61,20
inne	6,3	166,85	26,13
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	3,5	117,64	40,33
pensjonaty, kwatery prywatne	2,9	62,29	23,18
campingi, pola namiotowe	0,0	0,00	0,00
mieszkanie rodziny, znajom.	4,0	47,20	12,71
inne	2,1	23,27	10,92
Wg środków transportu:			
samolot	6,0	3100,00	516,67
samochód osobowy	2,7	48,67	18,62
sam. ciężarowy, bagażówka	2,2	380,33	175,54
pociąg	4,4	246,04	62,52
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	4,7	246,49	63,14
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 23 Wydatki turystów z Austrii (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	8,3	205,79	24,69
Wg liczby osób:			
samotnie	8,4	342,72	40,87
z rodziną, znajomymi	8,2	152,19	18,28
w tym z dziećmi	9,8	147,09	14,55
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	6,0	89,32	15,96
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	11,2	305,11	26,41
indywidualnie, bez pośredników	8,5	213,88	25,28
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	9,0	185,38	20,80
odwiedziny u krewnych, znajom.	8,9	166,86	16,67
służbowy, zawodowy, biznes	10,0	304,68	32,34
dorywcza praca	0,0	0,00	0,00
zakupy	2,7	601,00	225,38
cele religijne	7,0	97,50	13,93
tranzyt	2,0	37,50	19,38
inne	4,4	229,53	48,17
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	5,9	189,15	30,44
pensjonaty, kwatery prywatne	14,3	264,79	20,16
campingi, pola namiotowe	10,7	136,85	13,69
mieszkanie rodziny, znajom.	10,0	197,53	19,80
inne	13,1	393,73	36,70
Wg środków transportu:			
samolot	13,0	332,32	23,94
samochód osobowy	6,9	186,76	25,87
sam. ciężarowy, bagażówka	7,4	318,00	37,41
pociąg	7,3	79,67	10,39
prom, statek	4,2	278,46	57,46
autokar	4,6	47,00	10,78
pieszo, rower	15,0	92,50	6,17

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 24 Wydatki turystów z krajów Beneluksu (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	6,4	307,36	47,50
Wg liczby osób:			
samotnie	6,7	558,17	83,90
z rodziną, znajomymi	6,3	263,71	40,95
w tym z dziećmi	7,2	270,00	37,04
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	8,7	661,67	78,61
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,4	269,71	42,00
indywidualnie, bez pośredników	6,4	308,67	48,39
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,6	292,98	38,04
odwiedziny u krewnych, znajom.	5,3	286,22	56,42
służbowy, zawodowy, biznes	6,7	418,17	72,58
dorywcza praca	5,3	250,14	43,78
zakupy	4,3	278,00	69,50
cele religijne	3,3	123,83	29,72
tranzyt	2,2	120,53	50,93
inne	6,0	292,50	48,75
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	5,1	333,66	60,98
pensjonaty, kwatery prywatne	10,4	257,77	26,50
campingi, pola namiotowe	7,0	348,57	46,92
mieszkanie rodziny, znajom.	5,4	232,47	44,73
inne	22,0	810,64	53,72
Wg środków transportu:			
samolot	12,4	773,92	64,18
samochód osobowy	5,5	278,96	47,62
sam. ciężarowy, bagażówka	3,4	218,00	58,69
pociąg	11,6	290,68	23,16
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	3,9	227,42	58,54
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 25 Wydatki turystów z Francji (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	6,0	265,67	41,0
Wg liczby osób:			
samotnie	5,0	363,27	72,30
z rodziną, znajomymi	6,5	241,56	35,81
w tym z dziećmi	8,2	287,51	35,52
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	7,0	786,83	113,42
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,9	270,24	39,42
indywidualnie, bez pośredników	5,8	243,14	38,32
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,2	310,96	42,33
odwiedziny u krewnych, znajom.	6,2	246,17	36,89
służbowy, zawodowy, biznes	6,9	273,92	35,95
dorywcza praca	5,5	459,67	81,12
zakupy	4,7	181,95	36,74
cele religijne	4,9	163,19	36,11
tranzyt	2,3	80,70	32,67
inne	5,6	284,96	47,30
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	4,7	260,50	50,39
pensjonaty, kwatery prywatne	8,7	261,68	29,36
campingi, pola namiotowe	6,0	159,54	24,70
mieszkanie rodziny, znajom.	7,4	258,55	34,96
inne	7,1	250,03	31,51
Wg środków transportu:			
samolot	14,6	667,47	35,90
samochód osobowy	5,2	231,96	40,40
sam. ciężarowy, bagażówka	4,0	224,06	51,81
pociąg	5,4	293,78	49,08
prom, statek	0,0	0,00	0,00
autokar	4,3	477,72	95,54
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 26 Wydatki turystów ze Skandynawii (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	7,3	275,36	36,27
Wg liczby osób:			
samotnie	6,7	536,30	79,54
z rodziną, znajomymi	7,6	218,96	28,16
w tym z dziećmi	8,1	203,37	24,69
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	6,7	229,59	31,78
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	8,5	213,21	23,51
indywidualnie, bez pośredników	7,2	290,72	39,18
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,7	244,30	31,70
odwiedziny u krewnych, znajom.	8,5	232,99	26,87
służbowy, zawodowy, biznes	7,9	439,14	50,55
dorywcza praca	31,0	1500,00	48,39
zakupy	3,7	721,75	177,27
cele religijne	0,0	0,00	0,00
tranzyt	2,1	98,12	46,38
inne	14,5	418,57	26,40
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	5,8	281,81	46,13
pensjonaty, kwatery prywatne	9,4	241,56	25,82
campingi, pola namiotowe	9,6	169,02	17,37
mieszkanie rodziny, znajom.	9,9	259,08	25,46
inne	14,7	367,71	25,36
Wg środków transportu:			
samolot	9,9	510,27	47,22
samochód osobowy	6,3	190,72	29,30
sam. ciężarowy, bagażówka	4,1	122,35	25,06
pociąg	7,0	493,33	70,48
prom, statek	8,3	363,05	40,62
autokar	3,2	130,19	39,62
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 27 Wydatki turystów z USA (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	15,0	693,01	50,59
Wg liczby osób:			
samotnie	16,9	1245,88	73,59
z rodziną, znajomymi	12,8	459,57	37,26
w tym z dziećmi	11,1	338,02	29,35
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	12,6	263,72	21,48
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,0	543,44	99,94
indywidualnie, bez pośredników	16,3	772,47	51,48
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	10,3	377,90	39,31
odwiedziny u krewnych, znajom.	16,8	675,21	42,65
służbowy, zawodowy, biznes	17,4	1154,70	77,29
dorywcza praca	3,0	172,50	57,50
zakupy	0,0	0,00	0,00
cele religijne	8,5	250,00	29,41
tranzyt	1,5	400,00	240,00
inne	0,0	0,00	0,00
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	9,7	554,52	63,21
pensjonaty, kwatery prywatne	27,5	1146,32	48,29
campingi, pola namiotowe	5,0	362,50	72,50
mieszkanie rodziny, znajom.	17,7	622,38	36,48
inne	17,5	493,33	38,95
Wg środków transportu:			
samolot	20,6	871,08	44,21
samochód osobowy	6,5	487,27	77,31
sam. ciężarowy, bagażówka	5,8	378,93	71,69
pociąg	0,0	0,00	0,00
prom, statek	18,5	625,00	33,78
autokar	4,7	625,00	147,06
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 28 Wydatki turystów z Wielkiej Brytanii (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	5,5	267,79	43,30
Wg liczby osób:			
samotnie	4,3	348,73	81,73
z rodziną, znajomymi	6,3	251,80	38,36
w tym z dziećmi	7,1	273,02	37,36
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	7,5	478,63	62,72
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	5,7	316,60	46,30
indywidualnie, bez pośredników	5,5	260,86	42,57
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,8	317,57	37,61
odwiedziny u krewnych, znajom.	6,0	235,50	37,33
służbowy, zawodowy, biznes	4,7	256,99	55,50
dorywcza praca	5,0	175,00	30,43
zakupy	3,7	163,54	35,55
cele religijne	3,8	109,09	25,60
tranzyt	2,4	169,45	70,46
inne	7,8	378,16	49,26
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	4,8	262,56	51,11
pensjonaty, kwatery prywatne	8,5	298,93	32,25
campingi, pola namiotowe	10,0	337,59	30,33
mieszkanie rodziny, znajom.	5,8	226,97	37,16
inne	5,8	350,46	46,98
Wg środków transportu:			
samolot	11,8	536,95	43,86
samochód osobowy	5,2	259,37	44,25
sam. ciężarowy, bagażówka	3,3	180,65	52,25
pociąg	11,9	391,67	30,84
prom, statek	6,0	274,50	45,75
autokar	2,6	85,50	32,88
pieszo, rower	8,0	275,00	34,38

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 29 Wydatki turystów z Włoch (w USD)

Rodzaje wydatków	Średnia dł. pobytu w dniach	Średnie wydatki	
		na osobę	na dzień
RAZEM	6,6	316,79	47,37
Wg liczby osób:			
samotnie	6,1	518,60	84,42
z rodziną, znajomymi	6,9	254,93	37,19
w tym z dziećmi	8,7	280,96	32,52
Wg organizatora:			
wycieczka zorganizowana przez biuro podróży	7,9	163,00	20,50
indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,9	433,97	59,26
indywidualnie, bez pośredników	6,2	313,72	49,62
Wg celu podróży:			
turystyczny, wypoczynek	7,4	365,30	47,65
odwiedziny u krewnych, znajom.	7,5	239,02	32,16
służbowy, zawodowy, biznes	5,6	365,60	71,60
dorywcza praca	0,0	0,00	0,00
zakupy	0,0	0,00	0,00
cele religijne	6,0	210,00	42,00
tranzyt	1,8	119,64	65,80
inne	0,0	0,00	0,00
Wg rodzaju noclegów:			
hotele, motele	5,7	293,30	53,53
pensjonaty, kwatery prywatne	9,5	458,96	45,35
campingi, pola namiotowe	15,0	250,00	16,67
mieszkanie rodziny, znajom.	7,5	234,23	31,51
inne	8,5	348,00	40,47
Wg środków transportu:			
samolot	10,3	432,58	35,12
samochód osobowy	6,0	302,77	50,01
sam. ciężarowy, bagażówka	3,0	203,00	67,67
pociąg	8,0	373,33	46,67
prom, statek	2,0	260,00	130,00
autokar	6,2	301,66	51,40
pieszo, rower	0,0	0,00	0,00

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 30 Wydatki odwiedzających jednodniowych ogółem (w USD)

Wyszczególnienie	Średnie wydatki na osobę
Turyści razem	64,91
Wg liczby osób:	
samotnie	73,37
z rodziną	63,80
Wg celu podróży:	
przejazd tranzytowy	43,53
turystyczny, prywatny	63,82
służbowy, handlowy	70,68
Wg środka transportu:	
samolot	-
samochód osobowy	64,86
samochód ciężarowy	71,12
kolej	43,35
prom, statek	-
autokar	87,59
pieszo, rower	68,73

Źródło: badania Instytutu Turystyki

INSTYTUT TURYSTYKI BIBLIOTEKA WARSZAWA

Kwestionariusze ankietowe

1 PL

INSTYTUT TURYSTYKI
Warszawa, ul. Merliniego 9a

PROSIMY NIE WYPEŁNIAĆ, WYPEŁNI ANKIETER

A. Nazwa przejścia granicznego .....

B. Rodzaj transportu:
1. samolot,
2. samochód osobowy,
3. samochód ciężarowy, bagażówka,
4. pociąg,
5. prom/statek,
6. autokar,
7. pieszo, rower.

C. Dzień: ☐☐ Miesiąc: ☐☐

Drogi Turysto,

Instytut Turystyki prowadzi anonimowe badania nad wydatkami turystów przebywających w Polsce. Prosimy o poświęcenie chwili czasu, wypełnienie poniższej ankiety i oddanie jej osobie ankietującej.

1. Na stałe mieszka Pan/Pani w (kraj, republika, land) .....

2. Czy jest Pan/Pani osobą polskiego pochodzenia? ☐ TAK ☐ NIE

3. Jeśli wydatki związane z pobytem/podróżą ponosi Pan/Pani wspólnie z rodziną/znajomymi, to było Was razem ☐ osób.

4. W tej liczbie było ☐ dzieci w wieku poniżej 15 lat.

5. Do Polski przyjechał(a) Pan/Pani:
   - ☐ 1) z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży,
   - ☐ 2) indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży,
   - ☐ 3) indywidualnie bez pośredników.

6. W czasie pobytu w Polsce wydaliście razem około ☐ ..... (nazwa waluty) W tym na:

A. Przyjazd zorganizowany za pośrednictwem biura podróży (wycieczka lub przyjzad indywidualny za pośred. biura podróży)

- zakup całego pakietu usług (np. wycieczki) ☐
- wydatki na transport nie uwzględniony w cenie pakietu (w tym koszty zakupu paliwa) ☐
- usługi rekreacyjne (dodatkowe, nie uwzględnione w cenie pakietu) ☐
- zakupy, upominki ☐
- inne wydatki ☐

B. Przyjazd indywidualny (bez pośredników)

- noclegi ☐
- wyżywienie ☐
- transport (w tym koszty zakupu paliwa) ☐
- usługi rekreacyjne ☐
- zakupy, upominki ☐
- inne wydatki ☐

7. W Polsce spędziliście ☐ nocy.

8. Co było głównym celem Pana/Pani przyjazdu do Polski? (proszę wybrać jedną odpowiedź)
   - ☐ 1) zwiedzenie kraju, wypoczynek, rozrywka, uprawianie sportu, hobby,
   - ☐ 2) odwiedziny krewnych lub znajomych,
   - ☐ 3) sprawy zawodowe lub służbowe, załatwianie interesów,
   - ☐ 4) podjęcie dorywczej pracy,
   - ☐ 5) zakupy na własne potrzeby,
   - ☐ 6) cele religijne,
   - ☐ 7) tranzyt,
   - ☐ 8) inne cele.

9. W czasie pobytu w Polsce korzystał(a) Pan/Pani głównie z:

- [ ] 1) hoteli, moteli,
- [ ] 2) pensjonatów i kwater prywatnych,
- [ ] 3) campingów i pól namiotowych,
- [ ] 4) mieszkań rodziny lub znajomych,
- [ ] 5) innych noclegów.

10. Jaki region Polski odwiedził(a) Pan/Pani podczas tego pobytu? (proszę zaznaczyć na mapie)

oraz które z następujących miast (prosimy wpisać liczbę noclegów):

Gdańsk [ ] Szczecin [ ] Wrocław [ ] Łódź [ ] Poznań [ ] Kraków [ ]

Warszawa [ ] Katowice [ ] Białystok [ ] Lublin [ ] Częstochowa [ ]

DZIĘKUJEMY ZA POMOC

4 PL

PROSIMY NIE WYPEŁNIAĆ, WYPEŁNI ANKIETER

A. Nazwa przejścia granicznego .....

B. Rodzaj transportu:

1. samolot,
2. samochód osobowy,
3. samochód ciężarowy, bagażówka,
4. pociąg,
5. prom/statek (bez samochodu),
6. autokar,
7. pieszo, rower.

C. Dzień: ☐☐ Miesiąc: ☐☐

INSTYTUT TURYSTYKI
Warszawa, ul. Merliniego 9a

Drogi Turysto,

Instytut Turystyki prowadzi anonimowe badania nad wydatkami turystów przebywających w Polsce. Prosimy o poświęcenie chwili czasu, wypełnienie poniższej ankiety i oddanie jej osobie ankietującej.

1. Jest Pan/Pani obywatelem (posiada Pan/Pani paszport) kraju .....

2. Stale mieszka Pan/Pani w kraju/republice/landzie .....

3. Jeśli przybył(a) Pan/Pani z rodziną/znajomymi, to było Was razem ☐ osób.

4. W czasie pobytu w Polsce wydaliście razem około ☐ .....
(nazwa waluty)

5. Przyjazd do Polski miał charakter:

☐ 1) przejazdu tranzytowego,
☐ 2) turystyczny lub prywatny,
☐ 3) służbowy lub handlowy.

INSTYTUT TURYSTYKI BIBLIOTEKA WARSZAWA

8461

ISBN 83-908725-0-1